

NR 12

Cześć urzędowa.

147.

ROZPORZĄDZENIE Prezydenta Rzeczypospolitej

z dnia 4 lipca 1933 r.

o organizacji obwodowych władz szkolnych.

(Przedruk z Dz. U. R. P. z dnia 8 lipca 1933 r. Nr. 50, poz. 389).

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i art. 1 lit. b) ustawy z dnia 17 marca 1932 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 22, poz. 165) postanawiam co następuje:

Art. 1. Dla celów administracji w zakresie wychowania przedszkolnego i szkolnictwa powszechnego oraz w zakresie opieki nad oświatą pozaszkolną dzieli się okręgi szkolne na obwody szkolne.

Art. 2. Obwód szkolny obejmuje jeden lub więcej powiatów administracji ogólnej.

Podziału okręgów szkolnych na obwody szkolne oraz oznaczenia siedziby inspektora szkolnego dokonywa Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego drogą rozporządzeń.

Art. 3. Na czele obwodu szkolnego stoi inspektor szkolny, który reprezentuje powierzony mu dział oświaty.

Inspektor szkolny podlega bezpośrednio kuratorowi okręgu szkolnego.

Inspektor szkolny jest w obwodzie szkolnym władzą szkolną pierwszej instancji w zakresie organizacji, kierownictwa i nadzoru pedagogicznego i administracyjnego nad publicznym szkolnictwem powszechnym i wychowaniem przedszkolnym.

Inspektor szkolny pełni nadto nadzór nad prywatnymi szkołami powszechnymi i nad prywatnymi zakładami wychowania przedszkolnego w zakresie, zleconym mu przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego; *sprawuje on również opiekę nad oświatą pozaszkolną.*

Art. 4. Organem inspektora szkolnego dla realizowania zadań i załatwiania spraw, należących do jego zakresu działania, jest inspektorat szkolny. W skład inspektoratu wchodzi w odpowiedniej liczbie pracownicy pedagogiczni i administracyjni.

Art. 5. Organizację wewnętrzną inspektoratów szkolnych i tryb ich urzędowania, zakres działania i kompetencje inspektora szkolnego, ustala rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 6 Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 7. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia *).

Równocześnie tracą moc wszelkie przepisy w przedmiotach, uregulowanych rozporządzeniem niniejszym.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki*
Prezes Rady Ministrów
i Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego: *J. Jędrzejewicz*
Minister Spraw Wewnętrznych: *Bronisław Pieracki*
Minister Spraw Zagranicznych: *Beck*
Kierownik Ministerstwa Spraw Wojskowych: *Fabrycy*
Minister Skarbu: *Wł. Zawadzki*
Minister Sprawiedliwości: *Czesław Michałowski*
Minister Rolnictwa i Reform Rolnych: *Nakoniecznikow-Klukowski*
Minister Przemysłu i Handlu: *Zarzycki*
Minister Komunikacji: *M. Butkiewicz*
Minister Opieki Społecznej: *Hubicki*
Minister Poczty i Telegrafów: *Kaliński*

*) Rozporządzenie weszło w życie z dniem 8 lipca 1933 r. (Dz. Urz. Min. W R. 10. P. z dnia 29 września 1933 r. Nr. 11, poz. 161).

148.

Obwody Szkolne w Okręgu Szkolnym Wileńskim.**Wyciąg z Rozporządzenia Pana Ministra Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego**

z dnia 14 lipca 1933 r.

o podziale okręgów szkolnych na obwody szkolne.

(Dz. U. R. P. z dnia 9 sierpnia 1933 r. Nr. 61, poz. 459).

Okrąg Szkolny Wileński dzieli się na obwody szkolne:

- Brasławski, obejmujący powiat brasławski, z siedzibą inspektora szkolnego w Brasławiu,
- Głębocki, obejmujący powiat dziśnieński, z siedzibą inspektora szkolnego w Głębokiem,
- Oszmiański, obejmujący powiat oszmiański, z siedzibą inspektora szkolnego w Oszmianie,
- Postawski, obejmujący powiat postawski, z siedzibą inspektora szkolnego w Postawach,
- Święciański, obejmujący powiat święciański, z siedzibą inspektora szkolnego w Święcianach,
- Wilejski, obejmujący powiaty wilejski i mołodecki, z siedzibą inspektora szkolnego w Wilejce,
- Wileński miejski, obejmujący miasto Wilno, z siedzibą inspektora szkolnego w Wilnie,
- Wileński, obejmujący powiat wileńsko-trocki, z siedzibą inspektora szkolnego w Wilnie,
- Baranowicki, obejmujący powiat baranowicki, z siedzibą inspektora szkolnego w Baranowiczach,
- Lidzki, obejmujący powiat lidzki, z siedzibą inspektora szkolnego w Lidzie,
- Nieświeski, obejmujący powiaty nieświeski i stołpecki, z siedzibą inspektora szkolnego w Nieświeżu,
- Nowogródzki, obejmujący powiat nowogródzki, z siedzibą inspektora szkolnego w Nowogródku,
- Słonimski, obejmujący powiat słonimski, z siedzibą inspektora szkolnego w Słonimie,
- Szczuczyński, obejmujący powiat szczuczyński, z siedzibą inspektora szkolnego w Szczuczynie,

Wołóżyński, obejmujący powiat wołóżyński, z siedzibą inspektora szkolnego w Wołóźnie,
Grodzieński, obejmujący powiat grodzieński, z siedzibą inspektora szkolnego w Grodnie,
Suwalski, obejmujący powiaty suwalski i augustowski, z siedzibą inspektora szkolnego w Suwałkach,
Wółkowyski, obejmujący powiat wółkowyski, z siedzibą inspektora szkolnego w Wółkowysku*).

149.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

(z dnia 25 sierpnia 1933 r. Nr. I. Org. 1012/41/33)

o organizacji wewnętrznej obwodowych władz szkolnych.

(Przedruk z Dz. Urz. M. W. R. i O. P. z dnia 29 września 1933 r. Nr. 11 poz. 163)-

Na podstawie art. 5 i 6 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 4 lipca 1933 r. o organizacji obwodowych władz szkolnych (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 389) zarządzam co następuje:

§ 1.

Inspektor szkolny działa pod osobistą odpowiedzialnością samodzielnie i jednoosobowo, z zastrzeżeniem kolegjalnego załatwiania spraw stosownie do obowiązujących przepisów.

Inspektor szkolny załatwia sprawy, należące do jego zakresu działania, osobiście lub przy pomocy podległego mu urzędu, noszącego nazwę inspektorat szkolny.

§ 2.

Stosunek inspektora szkolnego do samorządu szkolnego regulują osobne przepisy.

§ 3.

W skład inspektoratu szkolnego wchodzi jeden lub więcej zastępców inspektora szkolnego i instruktor oświaty pozaszkolnej, jako pracownicy pedagogiczni, oraz odpowiednia liczba pracowników administracyjnych.

*) Rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 października 1933 r.

Zastępcy inspektora szkolnego i instruktor oświaty pozaszkolnej są pomocnikami inspektora w zakresie, objętym przepisem art. 3 ust. 3 i 4 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 4 lipca 1933 r. o organizacji obwodowych władz szkolnych, i stanowią zarazem organ doradczy inspektora szkolnego, obradujący pod jego przewodnictwem.

Pracownicy pedagogiczni mogą być używani do załatwiania spraw administracyjnych tylko w zakresie powierzonych im spraw organizacyjno-szkolnych i oświatowych, o ile te sprawy administracyjne nie mogą być wykonane przez pracowników administracyjnych.

Szczegółowy zakres czynności pracowników pedagogicznych i administracyjnych określa osobna instrukcja.

Pracownicy inspektoratu szkolnego działają we wzajemnem porozumieniu się w sprawach tego wymagających.

§ 4.

Poszczególni pracownicy wchodzący w skład inspektoratu szkolnego występują nazewnątrz tylko w imieniu inspektora szkolnego.

§ 5.

Inspektor szkolny sprawuje powierzony mu urząd zgodnie z przepisami, wskazaniem władz szkolnych oraz interesem publicznym.

Inspektor szkolny jest odpowiedzialny za organizację i realizację powszechnego nauczania oraz stan nauczania i wychowania w podległych mu szkołach, za stan wychowania w podległych mu zakładach wychowania przedszkolnego, za opiekę i wyzyskanie wszelkich właściwych środków, zmierzających do podniesienia stanu i poziomu oświaty pozaszkolnej, oraz za stan organizacyjny i wykonanie prac i zadań inspektoratu szkolnego.

Dla celów realizacji zadań, wskazanych w art. 3 ust. 3 i 4 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 4 lipca 1933 r. wyznacza inspektor szkolny rejony inspekcyjne i — zatrzymując dla siebie jeden rejon — powierza pozostałe poszczególnym zastępcom inspektora szkolnego. Niezależnie od tego inspektor szkolny powierza opracowywanie specjalnych zagadnień organizacyjno-oświatowych poszczególnym zastępcom inspektora szkolnego.

§ 6.

Inspektor szkolny jest zwierzchnikiem służbowym pracowników inspektoratu szkolnego jakoteż nauczycieli państwowych i publicznych szkół

powszechnych i zakładów wychowania przedszkolnego, sprawuje nad ich działalnością nadzór, decyduje we wszystkich sprawach należących do jego kompetencji, jakoteż udziela wiążących dyrektyw ze stanowiska interesu służbowego.

§ 7.

W zakresie spraw, związanych z powszechnym nauczaniem i wychowaniem szkolnym i przedszkolnym na terenie obwodu szkolnego, jest inspektor szkolny odpowiedzialny w szczególności:

1) za inicjatywę i zgodne z potrzebami lokalnymi i przepisami oraz wskazówkami władz szkolnych realizowanie powszechnego nauczania oraz za organizację publicznego szkolnictwa powszechnego (zakładanie, przekształcanie, budowa szkół, zaspakajanie ich potrzeb rzeczowych i t. p.), a w związku z tem za utrzymywanie kontaktu z instytucjami społecznymi, ułatwiającemi realizację powyższych zadań,

2) za należyte i skuteczne sprawowanie:

a) kierowniczego nadzoru nad publicznymi szkołami powszechnymi, za ich organizację, stan wychowania i nauczania,

b) nadzoru nad prywatnymi szkołami powszechnymi w zakresie, zleconym mu przez władze szkolne,

c) nadzoru nad zakładami wychowania przedszkolnego,

3) za organizację, stan i skuteczność akcji dokształcania kierowników i nauczycieli publicznych szkół powszechnych i wychowawczyń zakładów wychowania przedszkolnego.

§ 8.

W zakresie oświaty pozaszkolnej w swoim obwodzie jest inspektor szkolny odpowiedzialny:

a) za badanie i znajomość potrzeb oświaty pozaszkolnej, czuwanie nad ich zaspakajaniem i organizowaniem pomocy fachowej,

b) za inicjowanie i koordynowanie akcji społecznej w zakresie oświaty pozaszkolnej i kierowanie jej na właściwe tory,

c) za utrzymywanie stałego kontaktu z organami samorządu terytorjalnego i gospodarczego, jakoteż z odpowiednimi instytucjami społecznymi.

§ 9.

W zakresie organizacji pracy w inspektoracie szkolnym inspektor jest odpowiedzialny:

- a) za należyte zorganizowanie i skoordynowanie pracy w inspektoracie oraz za nadzór nad należytem spełnianiem obowiązków przez jego pracowników,
- b) za zgodność aprobowanych przez siebie załatwień z obowiązującymi przepisami, ze wskazaniem władz szkolnych oraz z ogólnym interesem publicznym,
- c) za ściśle informowanie władz przełożonych o stanie spraw, które winny być podane do ich wiadomości,
- d) za podjęcie inicjatywy wobec właściwych władz co do wydania niezbędnych zarządzeń, wynikających czy to z przepisów prawnych, czy stosunków faktycznych, związanych z zakresem działania inspektora,
- e) za przestrzeganie zasad oszczędności w administracji publicznej.

§ 10.

Inspektora szkolnego zastępuje zastępca inspektora szkolnego, jeśli w inspektoracie jest kilku zastępców inspektora szkolnego, inspektor wyznacza z pośród nich swego stałego zastępcę i powierza mu stały zakres zastępstwa; zakres ten może być szerszy w czasie nieobecności inspektora w siedzibie urzędu.

Stały zastępca inspektora szkolnego ponosi odpowiedzialność w zakresie poruczonego mu zastępstwa.

W przypadku, gdy inspektor nie może pełnić swych obowiązków służbowych z powodu choroby, albo gdy przebywa na urlopie, na stałego zastępcę przechodzą wszystkie uprawnienia i obowiązki inspektora.

§ 11.

Każdy zastępca inspektora szkolnego ponosi całkowitą odpowiedzialność za organizację powszechnego nauczania w swoim rejonie, organizację i stan nauczania i wychowania w szkołach swego rejonu, za opracowywanie poruczonych mu zagadnień oraz za załatwianie poruczonych mu spraw zgodnie z wymaganiami organizacyjnymi, dydaktycznymi i wychowawczymi.

Instruktor oświaty pozaszkolnej ponosi odpowiedzialność za dokładną znajomość stanu i potrzeb oświaty pozaszkolnej na terenie obwodu

szkolnego oraz za umiejętne wykonanie powierzonych mu prac przy użyciu właściwych metod i środków.

§ 12.

Wszyscy pracownicy inspektoratu, przygotowujący załatwienia spraw, ponoszą odpowiedzialność:

1) za dokładną znajomość przepisów ustaw, rozporządzeń i okólników, obowiązujących w zakresie danego działu, i ich ściśle stosowanie,

2) za należyte gromadzenie materiału potrzebnego do załatwiania spraw, dokładne ustalenie stanu faktycznego oraz przedstawienie sprawy zgodnie z aktami,

3) za dokładne przytoczenie w załatwieniu wszelkich dat, nazwisk, nazw, obliczeń cyfrowych i t. p.,

4) za dopilnowanie terminów, zarówno wynikających z ustaw i rozporządzeń jak i zakreślonych przez władze szkolne, oraz terminów, wynikających z okoliczności sprawy,

5) za zaprojektowanie załatwienia w ten sposób, aby ono od razu załatwiało sprawę w sposób ostateczny, bądź też obejmowało od razu wszystkie niezbędne szczegóły i nie wywoływało potrzeby dalszej przygotowawczej korespondencji (w przypadku zbierania materiałów, żądania wyjaśnień i t. p.),

6) za ściśle stosowanie przepisów kancelaryjnych oraz za należyte przechowywanie akt, ewidencji i pomocy urzędowych.

§ 13.

Organizację kancelarii inspektoratu szkolnego regulują osobne przepisy.

Pracownik prowadzący kancelarię inspektoratu jest odpowiedzialny:

1) za ściśle przestrzeganie przepisów kancelaryjnych oraz informowanie inspektora o brakach dostrzeżonych w tym względzie,

2) za przestrzeganie zasady oszczędności w gospodarce kancelaryjnej,

3) za techniczną ochronę tajności i poufności spraw.

§ 14.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 października 1933 r. Równocześnie tracą moc obowiązującą wszelkie przepisy, wydane w sprawach, unormowanych niniejszym rozporządzeniem.

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:

(—) *J. Jędrzejewicz.*

150.

R O Z P O R Z Ą D Z E N I E

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 28 lutego 1933 roku

w sprawie wykonania postanowień art. art. 3, 25 i 51 ustawy z dnia 1 lipca 1926 roku o stosunkach służbowych nauczycieli.

(Przedruk z Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z dnia 30 maja 1933 roku Nr. 5, poz. 95)

Na podstawie art. art. 3, 25, 51 i 98 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu obwieszczenia z dnia 9 listopada 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 104, poz. 873), zarządzam, co następuje:

Do art. 3.

§ 1. Upoważnia się: 1) Kuratorów Okręgów Szkolnych (Wojewodę Śląskiego i Wizytatora Liceum Krzemienieckiego)—do mianowania nauczycieli szkół bezpośrednio im podległych, oraz kierowników szkół pośrednio im podległych,

2) Inspektorów Szkolnych—do mianowania nauczycieli podległych im szkół z pośród kandydatów, zakwalifikowanych przez właściwego Kuratora Okręgu Szkolnego (Wojewodę Śląskiego).

Do art. 25.

§ 2. Upoważnia się: Kuratorów Okręgów Szkolnych (Wojewodę Śląskiego i Wizytatora Liceum Krzemienieckiego) tudzież Inspektorów Szkolnych—do udzielania zezwoleń na przyjęcie zajęć ubocznych nauczycielom, kierownikom i dyrektorom szkół bezpośrednio im podległych. Osobna instrukcja określi zasady udzielania tych zezwoleń, jako też ro-

dzaje zajęć ubocznych, których wykonywanie nie będzie wymagało indywidualnych zezwoleń.

Do art. 51.^m

§ 3. Upoważnia się: 1) Kuratorów Okręgów Szkolnych (Wojewodę Śląskiego i Wizytatora Liceum Krzemienieckiego) — do przenoszenia na własną prośbę: a) nauczycieli szkół bezpośrednio im podległych, b) tych nauczycieli szkół pośrednio im podległych, którzy proszą o przeniesienie do innego powiatu, c) nauczycieli szkół bezpośrednio i pośrednio podległych, którzy proszą o przeniesienie do innego Okręgu Szkolnego; w tym wypadku przeniesienie następuje po uprzednim porozumieniu się właściwych Kuratorów, a zarządza je Kurator tego okręgu szkolnego, do którego nauczyciel zostaje przeniesiony.

2) Inspektorów Szkolnych — do przenoszenia na własną prośbę nauczycieli podległych im szkół w obrębie powierzonego im powiatu.

§ 4. Upoważnia się Kuratorów Okręgów Szkolnych (Wojewodę Śląskiego, Wizytatora Liceum Krzemienieckiego) — do przenoszenia nauczycieli szkół bezpośrednio lub pośrednio im podległych oraz kierowników publicznych szkół powszechnych z następujących względów organizacyjnych:

1) ustalenie stopnia organizacyjnego szkoły w związku z przebudową ustroju szkolnictwa na zasadzie ustawy z dnia 11 marca 1932 r.,

2) zmiany stopnia organizacyjnego szkoły,

3) innych zmian w organizacji szkoły, które mają bezpośredni wpływ na zmniejszenie się liczby stanowisk nauczycielskich w danej szkole,

4) doboru grona nauczycielskiego z odpowiednimi kwalifikacjami dodatkowymi i specjalnymi do nauczania w wyższych oddziałach,

5) zmiany języka nauczania.

§ 5. Upoważnia się Kuratorów Okręgów Szkolnych (Wojewodę Śląskiego i Wizytatora Liceum Krzemienieckiego) tudzież Inspektorów Szkolnych — do przydzielania nauczycieli — za ich zgodą — do służby w innej szkole. Zarządzenie o czasowym przedzielaniu wydaje: a) właściwy Inspektor Szkolny — gdy nauczyciel podległej mu szkoły ma być przydzielony do innej również jemu podległej szkoły, b) Kurator Okręgu Szkolnego — w innych wypadkach.

§ 6. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:

(—) J. Jędrzejewicz.

151.

R O Z P O R Z ą D Z E N I E**Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego**

z dnia 31 października 1933 r. Nr. I-Pr. 3776/33

o organizacji gimnazjów państwowych.

(Przedruk z Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z dnia 9 listopada 1933 r. Nr. 13, poz. 184).

Na podstawie art. 2 ust. 2, art. 59 i 60 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 389) zarządzam co następuje:

§ 1. Ustala się organizację gimnazjów państwowych według załączonego statutu.

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Sposób i termin przekształcania dotychczasowej organizacji określa osobne zarządzenia. W miarę wprowadzania nowej organizacji tracą moc przepisy sprzeczne z załączonym statutem.

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:

(—) *J. Jędrzejewicz.*

Załącznik do rozporządzenia Ministra
W. R. i O. P. z dnia 31 października
1933 r. (Nr. I — Pr. 3776/33).

STATUT GIMNAZJUM PAŃSTWOWEGO.**I. ZADANIA GIMNAZJUM.**

§ 1. Gimnazjum ma na celu danie młodzieży takiego wychowania i ogólnego wykształcenia, które umożliwiłyby jej:

- a) pełnienie w życiu zorganizowanego w ramach państwowych społeczeństwa funkcji, wymagających ogólnego wykształcenia średniego,
- b) dalsze kształcenie się na poziomie licealnym.

§ 2) Zadania powyższe gimnazjum spełnia przez:

- a) program i organizację nauczania,
- b) program i organizację pracy wychowawczej.

§ 3. Gimnazjum współdziała nadto z innymi czynnikami społecznymi nad podnoszeniem poziomu życia kulturalnego, nad utrzymaniem i pomnażaniem kulturalnego dorobku regionu, w którym gimnazjum się znajduje.

II. OGÓLNE ZASADY ORGANIZACYJNE.

§ 4. Gimnazjum jest niższym stopniem szkoły średniej ogólnokształcącej i stanowi zamkniętą w sobie całość.

§ 5. Pod względem programowym gimnazjum jest w zasadzie jednolite i obejmuje naukę języka łacińskiego. Mogą być jednak tworzone również gimnazja bez nauki języka łacińskiego, lecz tylko w miejscowościach, posiadających już gimnazja z nauką języka łacińskiego.

§ 6. Gimnazjum z nauką języka łacińskiego i gimnazjum bez nauki języka łacińskiego mogą być organizowane:

- bądź oddzielnie,
- bądź łącznie z sobą,
- bądź każde z nich łącznie z liceum,
- bądź łącznie z sobą i z liceum.

§ 7. Gimnazjum jest męskie, żeńskie lub koedukacyjne. Gimnazjum koedukacyjne może być utworzone w miejscowościach, w której:

- a) niema żeńskiej szkoły średniej, lub też
- b) są specjalnie sprzyjające potemu warunki.

§ 8. Na czele gimnazjum męskiego stoi dyrektor, żeńskiego z reguły przełożona, koedukacyjnego zaś dyrektor lub przełożona.

W niniejszym statucie przez dyrektora rozumie się także i przełożoną.

§ 9. Gimnazjum składa się z czterech kolejno po sobie następujących klas, każda o kursie jednorocznym.

§ 10. Klasa składa się z uczniów, którzy uczą się w danym roku szkolnym wszystkich przedmiotów obowiązkowych według jednego wspólnego programu.

§ 11. Przy większej liczbie uczniów klasa dzieli się na oddziały. Liczba uczniów w klasie, której nie podzielono na oddziały, względnie liczba uczniów w oddziale nie powinna przekraczać 45.

§ 12. Gimnazjum winno mieć zasadniczo 8 oddziałów, liczba ich jednak może być podwyższona do 12. W szczególnych przypadkach liczba oddziałów w jednym gimnazjum może być mniejsza niż 8, nie mniejsza jednak niż 4.

W przypadku złączenia 2 zakładów pod jednym kierownictwem (§ 6) ogólna liczba oddziałów nie może przekraczać 12.

W okresie przejściowym, t. j. w okresie wprowadzania w życie ustawy ustrojowej liczba oddziałów pod jednym kierownictwem może w przypadkach wyjątkowych dochodzić do 16.

§ 13. Liczba nauczycieli własnych t. j. nauczycieli, którzy zarówno liczbą godzin, jak swą pracą związani są przedewszystkiem z daną szkołą, nie może być mniejsza, nie licząc dyrektora, od liczby oddziałów w tem gimnazjum.

III. CZAS NAUKI.

§ 14. Kurs nauki w gimnazjum trwa 4 lata.

§ 15. Rok szkolny składa się z dni, przeznaczonych na naukę, których liczba wynosić musi conajmniej 205, oraz z dni wolnych od nauki z tytułu niedziel, świąt religijnych i państwowych, feryj szkolnych oraz innych przypadków uzasadnionej nieczynności szkoły. Rok szkolny dzieli się na półroczna szkolne, obejmujące po dwa okresy szkolne, oraz na odpowiednie ferje.

§ 16. Czas trwania nauki w szkole wynosi dla ucznia:

- a) w ciągu tygodnia 30 do 32 godzin lekcyjnych z przedmiotów obowiązkowych, zaś z przedmiotów nadobowiązkowych najwyżej 4 godziny lekcyjne,
- b) w ciągu dnia dla przedmiotów obowiązkowych i nadobowiązkowych łącznie nie więcej, niż 6 godzin lekcyjnych.

§ 17. Nauka szkolna odbywa się dla każdej klasy w ciągu 6 dni tygodnia w godzinach porannych, natomiast gry i zabawy ruchowe odbywać się będą z reguły w godzinach popołudniowych, w wymiarze nie większym, niż 2 godziny tygodniowo dla każdego ucznia.

Nauka przedmiotów nadobowiązkowych, o ile na to warunki miejscowe pozwalają, może odbywać się popołudniu.

§ 18. Godzina lekcyjna trwa 45 minut. Pauzy nie mogą być krótsze niż 10-minutowe, przytem przynajmniej jedna pauza winna być dłuższa.

W przypadkach przewidzianych programem nauki, jednostka lekcyjna może trwać 90 minut bez przerwy.

IV. DYREKTOR, NAUCZYCIELE, RADA PEDAGOGICZNA.

§ 19. Dyrektor stoi na czele gimnazjum i reprezentuje je nazewnątrz. Jest on kierownikiem całego życia szkolnego, bezpośrednim przełożonym wszystkich osób, pracujących w gimnazjum, doradcą nauczycieli oraz głównym wychowawcą młodzieży.

Dyrektor organizuje pracę wychowawczą i dydaktyczną, kieruje nią czuwa nad jej harmonizowaniem i planowem wykonaniem, nadto sam uczy; prócz tego zarządza sprawami administracyjno-gospodarczymi gimnazjum.

Dyrektor jest odpowiedzialny za organizację powierzonej mu szkoły, za wychowawczy i dydaktyczny jej stan i rozwój, za kierunek wychowawczy, poziom nauki, prawidłowy bieg życia szkolnego, za wykonanie przepisów i poleceń władz szkolnych oraz za administracyjno-gospodarczy stan gimnazjum.

§ 20. Nauczyciel wychowuje i uczy uczniów powierzonych jego opiece.

W tym celu poznaje ich oraz stara się poznać warunki ich życia i pracy w szkole i w domu.

Jako członek grona nauczycielskiego nauczyciel dba o dobro i honor gimnazjum, współdziała w wytwarzaniu harmonijnej atmosfery i przyczynia się w zakresie swojej pracy dydaktycznej i wychowawczej oraz powierzonych mu przez dyrektora funkcji administracyjno-gospodarczych do należytego biegu życia szkolnego.

Nauczyciel jest odpowiedzialny za stosowane przez siebie metody nauczania i wychowania, za realizowanie właściwego kierunku wychowawczego oraz za wyniki nauki w przedmiotach, których uczy, a nadto za stan administracyjno-gospodarczy powierzonego sobie działu pracy.

Jako członek Rady Pedagogicznej nauczyciel ma obowiązek brania żywego i czynnego udziału w pracach Rady oraz realizowania w poruczonej sobie zakresie jej uchwał.

Nauczyciel ma obowiązek przygotowywania się do swej pracy dy-

daktycznej i wychowawczej i utrzymywania jej na poziomie, odpowiadającym współczesnemu stanowi wiedzy i doświadczenia, przez stałe kształcenie się.

Nauczyciel, uczący religji, winien szczególnie troszczyć się o pogłębienie życia religijnego swych uczniów.

§ 21. Opiekun klasowy (§ 54) poznaje uczniów swej klasy, warunki ich życia i pracy w szkole i w domu, wywiera wpływ wychowawczy, czuwa nad przebiegiem pracy w szkole jak również nad wymiarem i rozkładem pracy domowej uczniów oraz nad życiem zbiorowym swej klasy, koordynuje poczynania innych nauczycieli na jej terenie, utrzymuje stały i żywy kontakt z rodzicami i opiekunami uczniów oraz wykonywa czynności administracyjno-kancelaryjne, związane z jego pracą jako opiekuna.

Opiekun klasowy jest szczególnie odpowiedzialny za realizowanie na terenie swej klasy właściwego kierunku wychowawczego oraz za stan wychowawczy tej klasy.

§ 22. Lekarz szkolny czuwa nad zdrowiem i rozwojem fizycznym uczniów, troszczy się o stan higieniczny szkoły: współdziała w pracach wychowawczych z dyrektorem i nauczycielami, stara się o właściwe wyzyskanie środków, zmierzających do podniesienia stanu zdrowotnego i rozwoju fizycznego uczniów, oraz stanu higienicznego szkoły.

Tam, gdzie jest psycholog szkolny, bada on rozwój psychiczny uczniów oraz współdziała w sprawach wychowania i nauczania z dyrektorem i nauczycielami.

§ 23. Dyrektor, nauczyciele, lekarz szkolny (a tam, gdzie jest, i psycholog szkolny) tworzą Radę Pedagogiczną gimnazjum, która jest organem stałym wewnętrznego życia szkolnego.

Rada pedagogiczna obraduje bądź w składzie pełnym, bądź też w zespołach klasowych. Osobne przepisy wskażą, w jakim zakresie zespoły klasowe będą posiadały uprawnienia pełnej Rady Pedagogicznej.

Uchwały Rady mają charakter bądź opiniodawczy, bądź decydujący.

§ 24. Rada Pedagogiczna pomaga dyrektorowi w pracy nad podnoszeniem poziomu wychowawczego i naukowego gimnazjum, omawia i opracowuje ważniejsze sprawy, związane z całokształtem życia szkolnego, w szczególności zaś ma obowiązek:

- a) wyrabiania sobie opinii o poszczególnych uczniach, o stanie poszczególnych klas (oddziałów) i całej szkoły pod względem wychowawczym i naukowym,

- b) omawiania i opracowywania sposobu i środków podnoszenia poziomu wychowania i nauczania,
- c) opracowywania projektu planu pracy wychowawczej i dydaktycznej.

Rada Pedagogiczna decyduje w sprawach przekazanych jej do decyzji przez osobne przepisy.

Przewodniczącym Rady Pedagogicznej jest dyrektor. Dyrektorowi przysługuje prawo zawieszenia uchwał Rady, które uzna za niezgodne, z przepisami lub przeciwne dobru szkoły.

Dla opracowywania specjalnych zagadnień mogą być tworzone z pośród członków Rady bądź przez dyrektora, bądź przez samą Radę specjalne komisje.

V. PROGRAM, METODA I ORGANIZACJA NAUCZANIA.

§ 25. Program gimnazjum opiera się na drugim szczeblu programowym szkoły powszechnej.

§ 26. Program gimnazjum winien zapewnić głębsze i obszerniejsze niż w szkole powszechnej, poznanie kultury Polski, z uwzględnieniem związku z życiem praktycznym i gospodarczym, oraz systematyczne wprowadzenie w kulturę ogólnoludzką w łączności z Polską.

§ 27. Przedmioty nauki w gimnazjum są obowiązkowe i nadobowiązkowe. Możliwość wprowadzenia przedmiotów obowiązkowych i nadobowiązkowych innych, niż wymienione w §§ 28 i 30, określają osobne przepisy.

§ 28. W gimnazjum z nauką języka łacińskiego są następujące przedmioty:

- a) obowiązkowe: religja, język polski, język łaciński, jeden z języków obcych nowożytnych, historia, geografia, przyroda, fizyka i chemia, matematyka, zajęcia praktyczne, ćwiczenia cielesne;
- b) nadobowiązkowe: drugi język obcy nowożytny, rysunek, śpiew.

Przez drugi język obcy nowożytny należy rozumieć przedewszystkiem język jednego z państw ościennych.

§ 29. Nauczanie drugiego języka obcego nowożytnego ma na celu praktyczną jego znajomość i powinno się rozpoczynać nie wcześniej, niż w II-em półroczu klasy II-ej.

§ 30. W gimnazjum bez nauki języka łacińskiego przedmioty obowiązkowe i nadobowiązkowe są te same, co w gimnazjum z nauką języka łacińskiego (z wyjątkiem łaciny). Zamiast nauki języka łacińskiego wzmacnia się naukę języka polskiego, języka obcego nowożytnego oraz zajęcia praktyczne.

§ 31. Uczeń może się uczyć jednego przedmiotu nadobowiązkowego, a tylko wyjątkowo dwóch. Przedmiot nadobowiązkowy, który uczeń wybrał, staje się dla niego zasadniczo obowiązkowym na przeciąg całego roku szkolnego.

§ 32. Zakres materiału i plan godzin dla przedmiotów obowiązkowych i nadobowiązkowych określa program.

§ 33. Nauczanie w gimnazjum winno opierać się przede wszystkim na pracy w szkole. Praca domowa ucznia uzupełnia ją i służy w szczególności do utrwalania i stosowania wiadomości nabytych podczas pracy w szkole oraz do samodzielnego opracowywania nowych dostępnych tematów.

Praca domowa, związana z przygotowaniem lekcji, winna być tak normowana, aby nie obciążała ucznia w dwóch klasach niższych ponad 2 godziny, w dwóch zaś klasach wyższych ponad 2 $\frac{1}{2}$ godziny dziennie.

§ 34. Nauczanie winno być dostosowane do wieku i rozwoju uczniów oraz zapewnić:

- a) osiągnięcie przepisanych programem wyników nauki,
- b) możliwie pełny rozwój uzdolnień uczniów,
- c) zaprawianie uczniów do samodzielności i systematyczności w pracy oraz do stosowania nabytych wiadomości w życiu praktycznym.

§ 35. Metody nauczania, przyjęte w gimnazjum, winny uwzględniać w należytej mierze rolę:

- a) nauczyciela,
- b) podręcznika i środków pomocniczych,
- c) urządzeń szkolnych,
- d) samodzielnej pracy ucznia.

§ 36. Nauczyciel uczy, organizuje i kieruje pracą całej klasy (zespołu, grupy — § 41) i poszczególnych uczniów nie tylko szkolną, ale i domową, bada postępy i sprawdza wyniki pracy.

§ 37. Podręcznik służy do porządkowania, utrwalania, a także zdobywania wiadomości i sprawności oraz do orjentowania się ucznia w całości materiału. Środki pomocnicze, zależnie od przedmiotu, w którym są stosowane, służą w stosunku do poszczególnych zagadnień kursu nauki tym samym celom, co i podręcznik.

§ 38. Urządzenia szkolne np. pracownie, biblioteki, ogród, sala gimnastyczna i t. p. winny umożliwiać stosowanie metod pracy, właściwych dla danego przedmiotu.

§ 39. Samodzielna praca ucznia winna polegać na braniu żywego i czynnego udziału w całej pracy w szkole i w domu, a zwłaszcza na opracowywaniu bądź omawianych już przez nauczyciela tematów, bądź też dostępnych nowych — przez umiejętne korzystanie z podręczników, środków pomocniczych i urządzeń szkolnych, a przede wszystkim z pracowni.

§ 40. Żadna metoda nie może być uznana za wyłącznie obowiązującą przy nauczaniu danego przedmiotu.

Dyrektor łącznie z gronem nauczycielskim winni troszczyć się o dobór metod i zdobycie środków pomocniczych, czyniących zadość postulatowi, wskazanemu wyżej w §§ 33—39, a odpowiadających warunkom i możliwościom gimnazjum.

§ 41. Każda klasa gimnazjum względnie oddział pobiera naukę osobno. Jednakże przy nauczaniu pewnych przedmiotów (np. ćwiczeń cielesnych) mogą być tworzone tam, gdzie to będzie możliwe ze względów programowych, zespoły z uczniów różnych klas względnie oddziałów, przytem liczba uczniów w zespole nie powinna przekraczać 45.

Przy nauczaniu zaś niektórych przedmiotów, np. fizyki i chemji, przyrody i t. p. wymagających prowadzenia zajęć uczniów w pracowniach, klasę (oddział), liczącą nie mniej niż 30 uczniów, dzieli się na dwie grupy.

§ 42. Nauczanie przedmiotów nadobowiązkowych może być prowadzone dla grupy lub zespołu, nie mniejszego w zasadzie niż 15 uczniów.

VI. PROGRAM I ORGANIZACJA PRACY WYCHOWAWCZEJ.

§ 43. Program wychowania winien, zgodnie z funkcją społeczno-państwową gimnazjum i w sposób dostosowany do wieku i rozwoju

młodzieży, zapewnić jej wychowanie na świadomych swych obowiązków, twórczych obywateli Rzeczypospolitej, a w związku z tem dać możliwie najwyższe wyrobienie religijne, moralne, umysłowe i fizyczne oraz najlepsze przygotowanie do życia.

§ 44. Organizacja wychowania winna uwzględniać ściśle koordynację wszystkich dziedzin wychowania, jak również wszystkich czynników współdziałających w pracy wychowawczej pod kierunkiem dyrektora.

§ 45. Dyrektor łącznie z gronem nauczycielskim, czuwając nad wytworzeniem odpowiedniej atmosfery wychowawczej, realizują program wychowania przez:

- a) bezpośredni swój wpływ na uczniów w szkole i poza szkołą.
- b) nauczanie,
- c) dopomaganie uczniom do samowychowywania się,
- d) organizowanie życia zbiorowego uczniów,
- e) organizowanie współdziałania domu i szkoły w akcji wychowawczej.

Odziaływanie wychowawcze winno nadto obejmować wyzyskiwanie dodatnich wpływów środowiska pozaszkolnego a przeciwdziałanie wpływom ujemnym.

§ 46. Dyrektor i nauczyciele wywierają bezpośredni wpływ na uczniów przez własną osobowość, życzliwy i opiekuńczy stosunek do uczniów oraz czynny swój udział w życiu zbiorowym młodzieży.

§ 47. Wartości wychowawcze w nauczaniu winny być osiągnięte przede wszystkim przez:

- a) dobór i wyzyskanie treści,
- b) zgodną z charakterem przedmiotu organizację nauki,
- c) zamiłowanie nauczyciela do przedmiotu,
- d) wyrabianie w uczniu samodzielności, aktywności, systematyczności i rzetelnego stosunku do pracy.

§ 48. Dyrektor łącznie z gronem nauczycielskim, dopomagając uczniom do samowychowywania się, winni uwzględniać potrzeby i indywidualne różnice poszczególnych uczniów, zwłaszcza trudniejszych do prowadzenia.

§ 49. Przez życie zbiorowe młodzież winna zaprawić się do czynnego udziału w pracy zbiorowej oraz osiągnąć zrozumienie swych obowiązków. Życie zbiorowe młodzieży może być ojmowane jedynie w takie

formy organizacyjne, które najlepiej odpowiadają jej dążeniom i potrzebom oraz zamierzeniom szkoły.

Znajduje ono swój wyraz przede wszystkim w życiu klasy, jako grupy społecznej, a także:

- a) w organizacjach klasowych i międzyklasowych, które mogą powstawać i rozwijać swoją działalność jedynie za zgodą i pod opieką szkoły,
- b) w organizacjach międzyszkolnych, dopuszczonych przez władze szkolne, a mających w danym gimnazjum swe koła lub też członków wśród jego uczniów.

§ 50. Dyrektor łącznie z gronem nauczycielskim wnikają w treść życia i działalność wszystkich organizacji uczniowskich i opiekują się nimi, przytem w stosunku do organizacji klasowych opiekę tę spełnia przede wszystkim opiekun klasowy, a gdy chodzi o kółka o charakterze specjalnym (np. naukowe, krajoznawcze i t. p.) — ewentualnie inny nauczyciel, w stosunku zaś do każdej innej organizacji — nauczyciel wyznaczony na jej opiekuna.

Nadto dyrektor ma obowiązek wnikania w pracę wszystkich organizacji, do których należą uczniowie gimnazjum.

§ 51. Dyrektor łącznie z gronem nauczycielskim czuwają nad tem, aby poszczególni uczniowie przyzwyczajali się do pracy intensywnej i nie rozpraszaali się przez branie udziału w zbyt wielu organizacjach.

§ 52. Współdziałanie szkoły i domu w akcji wychowawczej polega przede wszystkim na:

- zapoznaniu rodziców z pracą i dążeniami szkoły, wzajemnem informowaniu się o pracy i warunkach życia ucznia,
- oraz czynnej współpracy rodziców ze szkołą.

Dyrektor łącznie z gronem nauczycielskim mają obowiązek roztoczenia szczególnej opieki nad warunkami życia tych uczniów, którzy mieszkają nie w domu, lecz na stancjach, w bursach i internatach, nad uczniami, pozostającymi w trudnych warunkach życiowych oraz nad uczniami, dojeżdżającymi do szkoły.

§ 53. W akcji wychowawczej szkoły winni brać udział wszyscy nauczyciele. Każdy nauczyciel jest wychowawcą, szczególnie zaś obowiązki wychowawcze ciążyą na dyrektorze, opiekunach klasowych i opiekunach organizacji uczniowskich.

§ 54. Każda klasa (oddział) ma swego opiekuna klasowego lub opiekunkę klasową.

W gimnazjach męskich opiekunami klasowymi są nauczyciele, w gimnazjach żeńskich—nauczycielki.

§ 55. Opiekunami klasowymi powinni być przede wszystkim własni nauczyciele (§ 12), mający szczególne uzdolnienia wychowawcze.

§ 56. W danej klasie (oddziale) opiekunem klasowym winien być jeden z pośród nauczycieli, uczących w tej klasie (oddziale); w wyjątkowych przypadkach mogą być czynione odstępstwa od tej zasady.

§ 57. O ile na czele gimnazjum koedukacyjnego lub żeńskiego stoi dyrektor, niezależnie od tego, że każda klasa (oddział) ma swego opiekuna lub opiekunkę, jedna z nauczycielek pełni ogólną rolę opiekuńczą nad wszystkimi uczenicami szkoły, o ile zaś na czele gimnazjum koedukacyjnego stoi przełożona, jeden z nauczycieli pełni ogólną rolę opiekuńczą nad wszystkimi uczniami szkoły; osoby te winny posiadać szczególne uzdolnienie wychowawcze. W obu przypadkach zarówno nauczycielka, jak i nauczyciel, powołani do tej funkcji, ponoszą za nią odpowiedzialność.

VII. UCZNIOWIE.

A. Zadania i obowiązki uczniów.

§ 58. Uczeń sposobi się przez wychowywanie i kształcenie w szkole na świadomego swych obowiązków i twórczego obywatela Rzeczypospolitej, który za prawo naczelne uznaje dobro Państwa.

§ 59. W tym celu uczeń winien dążyć do wyrobienia religijnego, urabiać należycie swój charakter, zdobywać wiedzę i pogłębiać w sobie poczucie więzi społeczno-obywatelskiej. Do osiągnięcia tego zdąża przede wszystkim przez wytrwałą pracę nad sobą, opartą o poszanowanie wartości kulturalnych i przez sumienne spełnienie obowiązków.

§ 60. W szczególności uczeń powinien:

- a) dążyć do samodzielnego zdobywania wartości, rozwijających jego umysł, charakter i uczucia,
- b) hartować swoją wolę i umacniać ciało, aby stać się zdolnym do znoszenia trudów i niewygód, być zaradnym w życiu i wytrwale dążyć do osiągnięcia stawianych sobie celów,

- c) odnosić się z szacunkiem do rodziców (opiekunów), przełożonych, nauczycieli i korzystać pilnie z ich rad i wskazówek,
- d) uczestniczyć w życiu koleżeńskim przez przyczynianie się do wytwarzania w klasie atmosfery przyjaznego współżycia oraz przez sumienną pracę w organizacjach uczniowskich.
- e) zawsze postępować rzetelnie, być uczynnym, zwłaszcza służyć chętną pomocą słabszym.

§ 61. Jako członek społeczności szkolnej uczeń winien dbać o honor i dobro szkoły i nie czynić nic, co by się z tem nie zgadzało i przynosiło szkodę moralną lub materialną szkole, do której należy.

Poczucie odpowiedzialności za słowa i czyny winno w uczniu być głęboko ugruntowane.

§ 62. Źródłem zadowolenia i nagrodą za trudy jest dla ucznia przeświadczenie o dobrze dokonanej pracy i należycie spełnionym obowiązku.

B. Egzaminy wstępne do klasy I-szej.

§ 63. Kandydaci do klasy I przyjmowani są w poczet uczniów na podstawie egzaminu wstępnego.

§ 64. Dopuszczeni do egzaminu winni być, bez względu na liczbę zgłoszeń, wszyscy kandydaci, o ile spełniają wymagania określone osobnymi przepisami i ukończyli co najmniej lat 12, a nie przekroczyli lat 16.

§ 65. Wśród kandydatów do egzaminu rozróżnia się dwie grupy:

- a) kandydatów, którzy wykażą się świadectwem ukończenia sześciu klas szkoły powszechnej,
- b) kandydatów, którzy świadectwa takiego nie przedłożą.

§ 66. Egzamin dla kandydatów, wymienionych w § 65 w grupie a) ma na celu sprawdzenie ogólnego rozwoju umysłowego oraz przygotowania naukowego kandydata.

Za podstawę orientacji będzie służyło świadectwo szkoły powszechnej, o zakresie wymagań egzaminacyjnych stanowi program drugiego szczebla szkoły powszechnej.

Egzamin odbywa się z przedmiotów następujących: język polski, geografia, arytmetyka z geometrią.

Przy egzaminie z języka polskiego należy sprawdzać również przygotowanie kandydata z historii, przy geografji z przyrody.

§ 67. Kandydaci, wymienieni w § 65 b) zdają egzamin pełny ze wszystkich przedmiotów w zakresie programu drugiego szczebla szkoły powszechnej z wyjątkiem rysunku, zajęć praktycznych, śpiewu i ćwiczeń cielesnych. Egzamin ten polega na dokładnem zbadaniu, czy kandydat wykazuje odpowiedni rozwój ogólny, czy posiada taki zasób wiedzy i niezbędne sprawności, aby mógł skutecznie pobierać naukę w gimnazjum.

§ 68. W poczet uczniów gimnazjum mogą być przyjęci tylko kandydaci, którzy zdali egzamin z wynikiem pomyślnym. W wyjątkowych przypadkach wynik słabszy z jednego przedmiotu nie będzie stanowił przeszkody do przyjęcia, jeżeli kandydat wykaże wyraźne uzdolnienia i dobre wyniki w innych przedmiotach.

§ 69. Jeżeli egzamin wstępny zdało więcej kandydatów, niż jest miejsc wolnych w klasie, pierwszeństwo przy wyborze należy oddać lepiej przygotowanym i bardziej zdolnym.

§ 70. W poczet uczniów gimnazjum mogą być przyjęci bez egzaminu kandydaci, którzy przedstawiają świadectwo pomyślnego złożenia egzaminu do klasy I szkół zawodowych stopnia gimnazjalnego.

§ 71. Kandydat, który zdał egzamin do klasy I i nie został przyjęty do danego gimnazjum z powodu braku miejsc, może być przyjęty w tym samym roku bez ponownego składania egzaminu do klasy I innego gimnazjum najdalej w ciągu pierwszego okresu szkolnego.

C. Egzaminy wstępne do klasy II, III i IV.

§ 72. Egzamin wstępny do klas wyższych niż pierwsza przeprowadza się jedynie w wypadkach, gdy są w nich wolne miejsca. Egzamin do klasy IV kandydat może zdawać po uzyskaniu odpowiedniego zezwolenia władz szkolnych.

§ 73. Do egzaminu dopuszcza się wszystkich kandydatów, którzy spełniają wymagania, określone specjalnemi przepisami, a odpowiadają co do wieku następującemu warunkowi:

przy egzaminie do klasy II ukończenie co najmniej lat 13 a nieprzekroczenie lat 16; przy egzaminie do każdej klasy następnej osiągnię-

cie względnie nieprzekroczenie powyższej granicy wieku, przesuniętej odpowiednio o rok wzwyż.

§ 74. Kandydaci zdają egzamin ze wszystkich przedmiotów obowiązkowych, nauczanych w klasach poprzednich w zakresie wskazanym przez obowiązujący program.

§ 75. Kandydat może być przyjęty, o ile zda egzamin ze wszystkich przedmiotów z wynikiem pomyślnym i wykaże odpowiedni stopień ogólnego rozwoju.

D. Przechodzenie uczniów.

§ 76. Uczniów, przechodzących z jednego gimnazjum do drugiego o tym samym programie, nie obowiązuje składanie egzaminu.

§ 77. Uczniowie przechodzący z gimnazjum z nauką języka łacińskiego do gimnazjum bez nauki języka łacińskiego lub odwrotnie, zdają egzamin jedynie z różnicy programów.

E. Ocena uczniów.

§ 78. Aby umożliwić stosowanie odpowiednich metod wychowania i nauczania, a przez to osiągnąć należyte wyniki, nauczyciel winien stale i konsekwentnie urabiać sobie opinię o uczniu, biorąc pod uwagę:

- a) warunki domowe życia i pracy ucznia,
- b) właściwości fizyczne i stan zdrowia,
- c) właściwości psychiczne, a zwłaszcza uzdolnienia i zamiłowania,
- d) ustosunkowanie się do pracy nad danym przedmiotem, a więc stopień zainteresowania, pilności i wytrwałości,
- e) wyniki osiągnięte w tej pracy.
- f) ustosunkowanie się do życia klasy i szkoły.

W szczególności nauczyciel urabia sobie możliwie dokładną opinię o pracy ucznia nad danym przedmiotem, badając jej planowość, natężenie, przebieg, stopień samodzielności i zaradności ucznia.

§ 79. Przy końcu każdego okresu szkolnego:

- a) nauczyciel ustala ocenę wyników, osiągniętych przez ucznia w zakresie danego przedmiotu, przyjmując jako kryterjum wy-

magania obowiązującego programu; ocena winna być oparta na systematycznym badaniu postępów i wyników pracy ucznia, nie zaś na luźnych i nielicznych, a tem mniej przypadkowych spostrzeżeniach i osądach.

- b) Rada Pedagogiczna, rozważywszy wspólnie co do każdego ucznia dane, wyżej wymienione w § 78, ustala swą opinię o uczniu i ocenę jego zachowania się.

Przy ocenie postępów z ćwiczeń cielesnych bierze się przede wszystkim pod uwagę usiłowania ucznia przy stanie jego zdrowia w kierunku zdobycia usprawnienia cielesnego.

§ 80. Ocenę wyników nauki i zachowania się wyraża się w odpowiednich stopniach. W księgach szkolnych notuje się prócz stopni krótkie motywy ocen niedostatecznych oraz opinię Rady Pedagogicznej o uczniu wraz z uzasadnieniem.

§ 81. Przy końcu pierwszego półrocza oraz z końcem roku szkolnego uczeń otrzymuje świadectwo, które zawiera wyrażoną w stopniach ocenę wyników nauki ze wszystkich przedmiotów obowiązkowych i nadobowiązkowych oraz ocenę zachowania się.

O wynikach nauki po pierwszym i trzecim okresie szkolnym zawiadamia się rodziców względnie opiekunów ucznia.

§ 82. Stopnie, ustalone z końcem okresu II, są zarazem stopniami za pierwsze dwa okresy; stopnie ustalone z końcem okresu III, są zarazem stopniami za pierwsze trzy okresy. Stopnie, ustalone z końcem okresu IV, są zarazem stopniami rocznymi.

§ 83. Promowanie uczniów do klas następnych odbywa się na podstawie stopni rocznych z przedmiotów obowiązkowych (§ 28-a). Stopnie z przedmiotów nadobowiązkowych (§ 28-b) nie mają wpływu na promocję. Uczeń może być promowany do klasy następnej, o ile ze wszystkich przedmiotów obowiązkowych posiada stopnie dostateczne. W wyjątkowych przypadkach, określonych specjalnymi przepisami, uczeń może być promowany do klasy II-ej względnie III-ej mimo stopnia niedostatecznego z jednym przedmiotem.

Jakiegokolwiek egzaminy uzupełniające lub promocyjne do klasy następnej nie mogą być stosowane.

Decyzja o promowaniu ucznia do każdej klasy winna być powzięta w głębokiem poczuciu odpowiedzialności i oparta na całkowicie ugrun-

towanej opinii o ogólnym rozwoju i zasobie wiadomości oraz sprawności ucznia.

§ 84. Postanowienia § 83 ustęp ostatni mają szczególniejsze zastosowanie przy ustalaniu decyzji o wynikach nauki uczniów w klasie IV-ej.

Dla wykonania tych postanowień należy:

- a) w ciągu całego czasu nauki w klasie IV sprawdzać ze szczególną ścisłością stan wiadomości i sprawności uczniów,
- b) w przypadkach, nasuwających uzasadnione wątpliwości, organizować w drugim półroczu sprawdzanie na lekcjach wyniku pracy poszczególnych uczniów przez nauczyciela, uczącego danego przedmiotu przy współudziale 1—2 innych nauczycieli.

VIII. UKOŃCZENIE GIMNAZJUM, UPRAWNIENIA ABSOLWENTÓW.

§ 85. Uczeń, który otrzymał w klasie IV-ej oceny roczne conajmniej dostateczne ze wszystkich przedmiotów obowiązkowych oraz z zachowania się, otrzymuje zamiast świadectwa rocznego świadectwo ukończenia gimnazjum.

§ 86. Ukończenie gimnazjum uprawnia absolwentów do ubiegania się o przyjęcie do liceów oraz szkół zawodowych stopnia licealnego.

Absolwent gimnazjum, zgłaszający się do jednej z tych szkół, zawiadamia o tem gimnazjum, które przesyła interesowanej szkole odpis z ksiąg szkolnych, zawierający oceny roczne z czasu pobytu ucznia w gimnazjum oraz ogólną opinię o uczniu. Treść opinii winna być na życzenie rodziców ucznia podana im do wiadomości.

152.

MINISTERSTWO
Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego.

Warszawa.

O K Ó L N I K Nr. 151.

z dnia 26 października 1933 (l. Pol.—1416/33)

o współpracy władz szkolnych z Organami Ochrony Przyrody.

W celu jaknajszerszego upowszechnienia idei ochrony przyrody wśród młodzieży szkolnej, z uwagi na szczególne idei tej wartości moralne i materialne dla Państwa,—zechcą Panowie Kuratorowie wszcząć odpowiednią akcję, któraby pozwoliła w danym zakresie osiągnąć na terenie szkół wszelkiego typu praktyczne wyniki.

Za zasadniczy w tym względzie moment uważam ściśle współdziałanie władz szkolnych z organami ochrony przyrody, przewidzianymi rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 czerwca 1925 r. o trybie załatwiania spraw ochrony przyrody, wchodzących w zakres działania Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego (Monitor Polski ex 1925 r. Nr. 141, poz. 269),—który to kontakt zechcą Panowie Kuratorowie w pierwszym rzędzie nawiązać.

Poza tem zalecam w szczególności zainteresowanie ogółu nauczycielstwa ideą ochrony przyrody oraz organizowanie wśród młodzieży szkolnej czynnej pracy na rzecz ochrony przyrody n. p. opiekowanie się najbliższymi położonymi obiektami chronionymi (rezerwatami) dokarmianie ptaków, urządzenie skrzynek dla nich i t. p.

Podsekretarz Stanu

(—) *Kazimierz Pieracki.*

153.

MINISTERSTWO
Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego

Warszawa.

O K Ó Ł N I K Nr. 153

z dnia 29 października 1933 r. (I Org-1005/41/33)

o pieczęciach prywatnych szkół
oraz zakładów naukowych i wychowawczych.

I. W myśl § 14 wzoru statutu prywatnych szkół i § 12 wzoru statutu prywatnego przedszkola (Dz. Urz. Ministerstwa W. R. i O. P. z r. 1932, Nr. 4, poz. 45) prywatne szkoły (przedszkola) mogą używać pieczęci, których format i tekst podlega zatwierdzeniu właściwej władzy szkolnej.

Właściwą do zatwierdzania pieczęci jest władza szkolna, która wydaje orzeczenia, wymienione w art. 2—7, 11 i 12 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych.

II. Pieczęć prywatnej szkoły (przedszkola) winna odpowiadać następującym warunkom:

- 1) nie może zawierać godła państwowego,
- 2) nie może również zawierać żadnych innych godeł, emblematów i oznak,
- 3) treścią napisu na pieczęci może być tylko nazwa szkoły w brzmieniu, ustalonym w zatwierdzonym statucie, w razie potrzeby dopuszczalne są skróty, jak np. zamiast „prywatna”—„pryw.”, zamiast „szkoła”—„szk.”, zamiast „gimnazjum”—„gimn.” i t. d., podobnie jak na urzędowych pieczęciach szkół państwowych,
- 4) format i rozmiary pieczęci winny być takie same, jak w szkołach państwowych danego typu (por. § 4 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 2 listopada 1931 r. o pieczęciach urzędowych, (Dz. Urz. Ministerstwa W. R. i O. P. Nr. 11 poz. 127).

Materiał, z jakiego pieczęć ma być wykonana, oraz miejsce jej wykonania — są dowolne.

III. Władze szkolne, które zatwierdzają wzory pieczęci, prowadzą ewidencję i przechowują odbitki zatwierdzonych pieczęci.

IV. Oprócz omówionych wyżej pieczęci szkolnych, mogą szkoły prywatne (przedszkola) używać podłużnych pieczętek nagłówkowych, które poza pełną lub skróconą nazwą szkoły (§ 8 rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dn. 7 czerwca 1932 r. Dz. U. R. P. Nr. 50 poz. 473) mogą zawierać jedynie dokładny adres szkoły i numer telefonu.

Podsekretarz Stanu

(—) *Kazimierz Pieracki.*

154.

O K Ó L N I K

Kuratora Okręgu Szkolnego Wileńskiego

z dnia 24 listopada 1933 r. Nr. O.36793/33

do P. P. Inspektorów Szkolnych, Dyrektorów, Przełożonych
i Nauczycielstwa wszystkich szkół w Okręgu

w sprawie zbiórki na cele szkolnictwa polskiego zagranicą.

Rada Fundacyjna i Zarząd Funduszu Szkolnictwa Polskiego Zagranicą przystępują—wzorem ubiegłego roku do zorganizowania drugiej z rzędu powszechnej zbiórki pieniężnej na cele szkolnictwa polskiego zagranicą w okresie od dnia 15-go stycznia 1934 roku do dnia 15 lutego 1934 roku.

Z uwagi na doniosłą wartość państwową powyższego zamierzenia zwracam się z wezwaniem do P. P. Inspektorów Szkolnych, Dyrektorów, Przełożonych i Nauczycielstwa o wzięcie wydatnego udziału w pracach lokalnych Komitetów Funduszu, tak, aby przeprowadzona akcja dała jak najlepsze realne wyniki. Na terenie szkół wszelkiego typu zarządcy należy zorganizowanie odpowiednich pogadarek, wyjaśniających młodzieży szkolnej znaczenie rozwoju szkolnictwa polskiego zagranicą dla idei wielkiej, silnej i potężnej Polski, oraz obowiązków społeczeństwa w kraju, poparcia wysiłków emigracji i mniejszości polskiej, utrzymania łączności z Macierzą.

Mniejszość polska poza granicami Państwa, znajdując się przeważnie

w warunkach niekorzystnych dla rozwoju ducha i kultury polskiej, odczuwa też dotkliwie brak książki polskiej i to książki nie tylko dla społeczeństwa starszego, ale przede wszystkim dla młodszego pokolenia w wieku szkolnym i przedszkolnym.

Książka, obrazek i w ogóle odpowiednie wydawnictwo polskie, oddane do użytku społeczeństwa polskiego poza granicami kraju, przyczyni się do wzmocnienia więzów i utrzymania łączności z Macierzą i dlatego też proszę Dyrekcje i Nauczycielstwo szkół zwłaszcza w miastach o zorganizowanie w swoich szkołach pogadanek, uświadamiających młodzież o znaczeniu, jakie będzie miało przesłanie do użytku młodzieży szkolnej zagranicą książki polskiej, oraz zarządzenie zbiórki książek, wydawnictw i obrazków, które młodzież mogłaby przeznaczyć na ten cel.

Zebrane książki, wydawnictwa i obrazki należy przesłać do Kuratorjum Szkolnego Wileńskiego w Wilnie, ul. Wolana 10 po zakończeniu zbiórki na cele szkolnictwa polskiego zagranicą.

Kurator Okręgu Szkolnego:

(—) *K. Szelągowski.*

155.

OKÓLNİK

Kuratora Okręgu Szkolnego Wileńskiego

z dnia 17 listopada 1933 r. Nr. O-36756/33

**do P. P. Inspektorów Szkolnych, Dyrektorów i Kierowników
wszystkich szkół w Okręgu**

w sprawie „Dni Przeciwgruźliczych“.

W związku z akcją „Dni Przeciwgruźliczych”, którą Polski Związek Przeciwgruźliczy w Warszawie organizuje na terenie całego Państwa w dniach od 1 grudnia r. b. do 10 stycznia r. 1934 zarządzam, by P. P. Inspektorzy Szkolni, Dyrekcje i Kierownictwa wszystkich szkół w Okręgu rozpoczęły w tych dniach ścisłą współpracę z Komitetami miejscowymi „Dni” w kierunku uświadamiania społeczeństwa o szkodliwościach i stra-

tach, jakie ponosi ludzkość z powodu schorzeń gruźliczych oraz w zakresie zbierania funduszków na jej zwalczanie.

Szczegóły wymienionej współpracy zostały umieszczone w okólniku moim z dn. 20 października 1932 r. Nr. O-33472/32 (Dz. Urz. K. O. S. Wil. Nr. 11 r. 1932 poz. 136).

Kurator Okręgu Szkolnego:

(—) *K. Szelaḡowski.*

156.

OKÓLNİK

Kuratora Okręgu Szkolnego Wileńskiego

z dnia 16 listopada 1933 r. Nr. O. 35417/33

**do P.P. Inspektorów szkolnych, Dyrekcji i Kierownictw
wszystkich szkół w Okręgu**

w sprawie kursu p. t.: Alkoholizm i jego zwalczanie.

Podając poniżej do wiadomości pismo Państwowej Szkoły Higjeny w Warszawie (Chocimska 24) Nr. Sz. III. 3a/33 podkreślam doniosłość walki z alkoholizmem, jako plagą społeczną w dobie obecnej i zachęcam nauczycielstwo do wzięcia udziału w kursie.

Kurator Okręgu Szkolnego:

(—) *K. Szelaḡowski.*

P. Z. H.

PAŃSTWOWA SZKOŁA HIGJENY

w WARSZAWIE

Chocimska 24 telefon 894-81

Nr Sz. III. 3.a/33.

Dn. 2. XI. 1932.

Do

**Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego
w Wilnie.**

W dniach od 8—13 stycznia 1934 r. Państwowa Szkoła Higjeny w porozumieniu z Polskiem Towarzystwem Walki z alkoholizmem „Trzeźwość” organizuje z inicjatywy Ministerstwa Opieki Społecznej (Departament Służby Zdrowia) VIII-my kurs p. t. „Alkoholizm i jego zwalczanie”.

Program kursu obejmuje następujące zagadnienia: rola i znaczenie napojów alkoholowych w gospodarstwie narodowym, wpływ alkoholu na organizm ludzki, na charakter, na stosunki społeczne i zdrowotność publiczną, systemy walki z alkoholizmem i jego zwalczanie na ziemiach polskich, zagadnienie alkoholizmu na terenie międzynarodowym.

Wykłady odbywać się będą codziennie od 9—1 w poł. i od 5—7 wiecz. w gmachu Państwowej Szkoły Higjeny. Kurs jest bezpłatny, wpisowe wynosi 5 zł.

Dla pewnej liczby słuchaczy, Departament Służby Zdrowia Ministerstwa Opieki Społecznej przeznaczył stypendja w wysokości 40 zł. a Państwowa Szkoła Higjeny zarezerwuje miejsca w swej bursie—za opłatą 4 zł. dziennie (mieszkanie i utrzymanie).

Podania o stypendja, jak również o miejsca w bursie składać należy przez właściwe Inspektoraty Szkolne do dnia 29.XII br. włącznie. Do podania dołączyć należy krótki życiorys z podaniem dotychczasowej działalności społecznej.

O przyjęciu na kurs i o przyznaniu stypendjum kandydaci zostaną zawiadomieni przed dn. 5 stycznia.

Wszelkich wyjaśnień udziela i zgłoszenia przyjmuje Sekretarjat Kursu—Państwowa Szkoła Higjeny, Warszawa, Chocimska 24.

Za Dyrektora Państwowej Szkoły Higjeny:

(—) podpis nieczytelny

157.

KONKURSY

na stanowiska kierowników szkół powszechnych.

L. p.	Miejscowość	Powiat	Stopień organiz. szkoły	Mieszkanie dla kier. szkoły	Ziemia	U w a g i
1	Hermanowicze	Dziśnieński	7-kl.	2 pokoje z kuchnią we własnym budynku szkolnym	$\frac{1}{2}$ ha ziemi ogrodowej	Szkoła mieści się w siedzibie gminy, najbliższa stacja kolejowa Szarkow-szczyzna odległa o 15 km.

O powyższe stanowiska ubiegać się mogą kandydaci odpowiadający warunkom, wymienionym w art. 11 Ustawy z dnia 1.VII.1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli, w brzmieniu rozporządzenia z dnia 21.X.1932 r. (Dz. U. Rz. P. Nr. 91. poz. 773). Należycie udokumentowane podania skierowane do Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego wnieść należy w drodze służbowej do właściwego Inspektora Szkolnego w terminie do dni 30 od daty wyjścia niniejszego Dziennika Urzędowego.

158.

K O M U N I K A T Y.**Inwentaryzacja zabytków przyrody.**

Nadesłane przez Ligę Ochrony Przyrody, Oddział w Białymstoku, ul. Sienkiewicza 4 — szkołom na terenie woj. białostockiego, kwestjonariusze dla inwentaryzacji zabytków przyrody woj. białostockiego — zechcą Dyrekcje i Kierownictwa Szkół — możliwie dokładnie wypełnić i odesłać pod wskazanym adresem.

Powyższy komunikat stoi w związku z zarządzeniem Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 26-X-1933 r. Nr. I Pol.-1416/33 (Dz. Urz. K. O. S. Wil. Nr. 12 z 1933 r. poz. 152) w sprawie współpracy z Organami Ochrony Przyrody.

Nr. O. 35818/33.

Załącznik do Komunikatu Nr. O-35818/33

L I G A O C H R O N Y P R Z Y R O D Y
ODDZIAŁ w BIAŁYMSTOKU**K w e s t j o n a r j u s z**

dla inwentaryzacji zabytków przyrody województwa białostockiego,
oparty na kwestjonariuszu Państw. Rady Ochr. Przyr.

Województwo Powiat i gmina

Nazwisko nadsyłającego odpowiedź

Jego zawód Dokładny adres

Data

P y t a n i a :

1) Czy znajdują się w okolicy miejsca szczególnie piękne, lub osobliwe z powodu swej niezwykłej przyrody, wspomnień historycznych lub legend ludowych?

2) Czy powierzchnia ziemi nie posiada szczególnie pięknych lub osobliwych kształtów (jary, wąwozy, skały, wodospady, źródła, jaskinie, wydmy piaszczyste, wały morenowe i t. d.)?

3) Czy znajdują się w okolicy szczególnie duże głazy narzutowe (bloki eratyczne) lub większe ich skupienia? Czy mają one powierzchnię gładką, z rysami lub bez rysów?

4) Czy są w okolicy jeziora, większe naturalne stawy czyste lub zarastające roślinnością, źródła mineralne, stare łożyska rzek, kępy narzeczne, wyspy wpływające i t. p.?

5) Czy znajdują się w okolicy szczególne odmiany gleby (np. orsztyń, gips, sól) okruchy rzadkich skał, rzadkie minerały, ziemia okrzemkowa, trawertyny, pnie skrzemieniałych drzew, meteoryty, burztyny i t. d.?

6) Czy znajdują się w okolicy odkrytki warstw geologicznych, czy są w nich skamieniałości zwierząt, skorupy ślimaków i małży lub roślin, także zęby, kości, szczątki mamuta, kości ludzkie i t. d.?

7) Czy zachowały się w okolicy szczątki pierwotnych zbiorowisk roślinnych jako to: partje lasu nietknięte siekierą, torfowiska wysokie i niskie, wrzosowiska, skupienia roślin piaskowych, solniskowych, gipsowych, wapiennych i t. p.?

8) Które gatunki drzew uchodzą w okolicy za rzadkie i dlaczego?

9) Które gatunki drzew mają w okolicy granicę naturalną swego przyrodzonego rozmieszczenia i jakie są ich stanowiska skrajne? (Podać nazwy miejscowości względnie rewiru leśnego i załączyć o ile możności mapkę stanowisk oznaczonych krzyżykami).

10) Czy rosną w okolicy dziko z drzew: Cis (*Taxus baccata*), Ligustr (*Ligustrum vulgare*), Modrzew europejski (*Larix europaea*), Modrzew polski (*Larix polonica*), Brekinia czyli Bereka (*Sorbus torminalis*), Mąkinia (*Sorbus aria*), Dąb bezszypułkowy (*Quercus sessiliflora*), Jodła (*Abies alba*), Świerk (*Picea excelsa*), Buk (*Fagus silvatica*), Topola biała (*Populus alba*), Topola czarna (*Populus nigra*), Sosna (*Pinus silvestris*), Jawor (*Acer pseudoplatanus*), Paklon (*Acer campestre*), Lipa wielkolistna (*Tilia grandifolia*), wiąz korkowy; z krzewów: Wisienka stepowa (*Prunus chamaecerasus*), Hordowina (*Viburnum Lanthana*), Dereń (*Cornus mas*), Kłokoczka (*Staphylea pinnata*), Bluszcz (*Hedera helix*), Zielina (*Azalea pontica*), Woskownica (*My-*

rica gale), Ochmiął (Loranthus), Jemiola (Viscum), Jerzyna kamionka, (Rubus arcticus), jerzyna moroszka, brzoza niska, brzoza karłowata, żórawina drobno-owocowa? Przy rzadkich podać stanowiska, wymiary, wysokość, zasuszony okaz lub fotografię.

11) Czy znajdują się w okolicy okazy bardzo grubych, starych lub pamiątkowych drzew lub całych alei? Jakie i gdzie? np. „szlak Napoleona”.

12) Czy znajdują się w okolicy jakieś gatunki rzadkich i pięknych roślin kwiatowych (np. orzech wodny)?

13) Czy na rynkach okolicznych miast i miasteczek sprzedaje się jakie kwiaty zrywane w stanie dzikim? Które rośliny święcą w kościołach i cerkwiach?

14) Czy znajdują się w okolicy budowle modrzewiowe? Czy ludność miejscowa nie posiada sprzętów z modrzewia lub cisa?

15) Czy żyją w okolicy jakie rzadkie gdzieindziej gatunki zwierząt? Ze zwierząt ssących: łось, bóbr, popielica, koszatka, polatucha, ślepiec, norka, szczur śniady. Z płazów i gadów: żółw, pływacz, wąż eskulapa, jaszczurka zielona, jaszczurka żyworodka. Z ryb: jakie rzadkie gatunki żyją dziko w wodach okolicznych (np. pstrąg)? Z ptaków: puchacz, orzeł przedni lub inne orły, bocian czarny, kormoran, pelikan, kruk, kraska, orzechówka, głuszc, cietrzew, pardwa, łabędź, pluszcz, zimorodek, pszczołojad, czaple, pustynnik, bojownik bataljon i inne. Z członkonogów: rak, tarantula, motyl apollo, motyl żeglarek, motyl mnemozyna, pawik groszkówka (Saturnia Pyri), leśnik wróż (Limnitis Sybilla), jelonek rogacz, kozioróg, (Cerambyx heros), nadobnica (Rosalia alpina), Krawiec podolski (Lethrus cephalotes), Jamnica groszówka, czerwiec polski i inne. (Podać miejsca legowe rzadkich gatunków).

16) Jakie, czy i gdzie zjawiają się w okolicy owady w ogromnych ilościach (chrabąszcz, szarańcza, mszyce i inne)?

17) Czy w okolicy posiada ktoś rzadkie i cenne okazy przyrodnicze (zwierzęta wypchane, zbiory owadów, zielniki, minerały i skamieliny)?

W odpowiedziach na pytania uprasza się podać:

1) Imię, nazwisko i adres właściciela (zarządcy).

2) Krótki opis.

3) Jakby można trwale ochronić?

4) Czy drukowano co o tem. Skąd możnaby dowiedzieć się o szczegółach?

Załączając powyższy tekst kwestjonariusza dla inwentaryzacji zabytków przyrody województwa białostockiego — Zarząd Oddziału Ligi Ochrony Przyrody w Białymstoku prosi Szanownych Czytelników, aby według niego przesyłali wiadomości o zabytkach i pomnikach przyrody pod adresem: Liga Ochrony Przyrody — Oddział w Białymstoku ul. Sienkiewicza 4.

Kurs dla kandydatek na Komendantki Hufców Szkolnych i Oddziałów P. W. K.

Organizacja Przysp. Wojsk. Kobiet do Obrony Kraju w celu zwiększenia kadry instruktorskiej organizuje w czasie ferji świątecznych kurs dla kandydatek na Komendantki Hufców Szkolnych i Oddziałów P. W. K.

Kurs odbędzie się w Warszawie w terminie od 27 grudnia 1933 roku do 14 stycznia 1934 r. Warunki przyjęcia—cenzus szkoły średniej, wpisowe 22 zł., przejazd w/g taryfy wojskowej (zniżka 80%).

Zaopatrzenie: strój gimnastyczny, mundur P. W. K., ciemne sportowe obuwie, bielizna pościelowa i osobista.

Kurs zakwaterowany będzie na Bielanach w lokalu Centralnego Instytutu Wychowania Fizycznego.

Zgłoszenia na kurs z podaniem danych ewidencyjnych należy kierować do dnia 10 grudnia pod adresem: Grodno, Okręgowy Urząd W. F. i P. W. Dominikańska 14, Instruktorza Okręgowa O. P. W. K. do O. K.

Wynik losowania stypendjów, ufundowanych przez Książnicę—Atlas dla uczniów szkół średnich.

Lwów
„Warszawa” dnia 26 października 1933 r.

P. T.

Zgodnie z uchwałą Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy naszej Spółki i naszą zapowiedzią z 6 września 1933 L. 0108. K. 33 wypłacimy 40 stypendjów po zł. 200. — ubogim uczniom (uczenicom) szkół średnich ogólnokształcących, seminarjów nauczycielskich oraz szkół handlowych i zawodowych, odznaczającym się dobrymi postępami w roku szkolnym 1933/34.

Podajemy do łaskawej wiadomości, że Dykcje Szkół przesłały ogółem 481 zgłoszeń kandydatów a wynik losowania stypendjów, dokonanego na posiedzeniu Rady Nadzorczej naszej Spółki w dniu 21 października 1933 r. przedstawia się następująco:

w odniesieniu do młodzieży w szkołach na terenie Okręgu Szkolnego Wileńskiego:

1. Stypendja im. Konstantego Wojciechowskiego otrzymali:

Lipski Szczepan, uczeń kursu IV Państw. Seminarjum Nauczycielskiego Męskiego w Słonimie (wojew. nowogródzkie).

Potrubacz Franciszek, uczeń kursu V Państw. Seminarjum Nauczycielskiego

cielskiego Męskiego im. Romualda Traugutta w Świsłoczy (wojew. białostockie),

2. Stypendja im. Jana Szaroty otrzymali:

Ciechanowiczówna Marja, uczenica kl. VII Gimnazjum Zgromadzenia SS. Najśw. Rodziny z Nazaretu w Wilnie.

„Jednocześnie przesyłamy pod adresem Dyrekcji Zakładów, do których uczęszczają wymieni wyżej stypendyści, pierwszą ratę stypendjum w kwocie zł. 100, — z uprzejmą prośbą o wręczenie tej kwoty odnośnym uczniom (uczenicom) w dniu święta państwowego, przypadającego na 11 listopada 1933 r. Następną ratę w wysokości zł. 100, — przesyłamy w podany wyżej sposób z końcem kwietnia 1934 r., celem wręczenia jej w dniu 3 maja 1934 r.

Zarząd

SKI AKC. KSIĄŻNICA-ATLAS T. N. S. W.

Lwów, ul. Czarnieckiego 12
Warszawa, Nowy Świat 59“.

Wycieczki Szkolne na III Targach Północnych i Wystawie Lniarskiej.

Kuratorjum O. S. podaje do wiadomości, że Dyrekcja III Targów Północnych i Wystawy Lniarskiej w Wilnie pismem z dnia 29. IX. 1933 r. złożyła na ręce Pana Kuratora Okręgu Szkolnego podziękowanie PP. Dyrektorom, Przełożonym, Kierownikom, Kierowniczkom szkół oraz Gronom Nauczycielskim, którzy nie szczędzili czasu i trudów w zorganizowaniu wycieczek na Targi i Wystawę.

Prawie wszystkie szkoły wileńskie oraz dużo szkół pozawileńskich zwiedziło Targi i Wystawę zapoznając się z rozwojem rodzimego przemysłu, handlu, rękodziela, jak również ze znaczeniem produkcji lniarskiej. Równocześnie wycieczki szkolne miały możliwość zaznajomienia się z wystawą rybacką, pszczelniczą, drobiu i hodowlaną.

Ogółem z całego obszaru Polski zwiedziło Targi i Wystawę, jak komunikuje Dyrekcja Targów, — 22.282 wychowanków szkół średnich i powszechnych.

159.

KOMUNIKATY O WYDAWNICTWACH.

Piętnaście lat Państwa Polskiego. Praca zbiorowa, poprzedzona przedmową Pana Premiera Janusza Jędrzejewicza. Nakład Powszechnego Uniwersytetu Korespondencyjnego. Warszawa 1933.

Broszura zawiera przegląd prac i zdobyczy piętnastoletniego okresu niepodległości Państwa Polskiego. Treść jej stanowią następujące artykuły: Jak Polska zdobyła niepodległość. Budowa podstaw ustrojowych Polski. Obywatel a państwo. Siły zbrojne Państwa Polskiego. Polska polityka zagraniczna. Piętnaście lat państwowości a twórczość kulturalna w Polsce. Piętnaście lat szkolnictwa polskiego. Organizacja pracy oświatowej. Rola państwa w życiu gospodarczym Polski. Polskie ustawodawstwo społeczne. Kronika piętnastolecia. Materiał uzupełniają wykresy. Praca ta, dająca w zarysie przegląd wydarzeń piętnastolecia, jest niezbędną zarówno w bibliotece podręcznej nauczyciela czy instruktora oświatowego, jak i w bibliotece uczniowskiej wszelkiego typu szkół i kursów dokształcających i w bibliotece żołnierskiej, kół młodzieży, w świetlicy, czy wreszcie w domu prywatnym.

Znaleźć w niej można zarówno materiał do odczytów i pogadanek, jak i zbiór wiadomości niezbędnych dla obywatela, który pragnie pogłębić swą wiedzę o Polsce.

Cena egzemplarza wynosi 80 gr., przy zamówieniach hurtowych wprost w Powszechnym Uniwersytecie Korespondencyjnym znaczny rabat.

Bliższych informacji udziela w godzinach biurowych Powszechny Uniwersytet Korespondencyjny. Warszawa, Al. Róż 2, tel. 8-21-10.

„Polska Niepodległa”. Czasopismo poświęcone kulturze, historii, sprawom społecznym i pracy państw. twórczej. Redakcja i Administracja: Lwów, ul. Akademicka 21.

Treść Nr. 25 — listopad 1933 r.:

W piętnastą rocznicę zerwania kajdan — Stefan Rayski. Zmartwychwstanie Polski — Ludwik Świeżawski. Noc Listopadowa — T. Modrzejewski. Z Teatru. Obrońcy Lwowa — Ludwik Świeżawski. 11 Listopad — Stanisław Stochel. Jak Sobiescy przemawiali i pisali — Prof. Dr. J. Schall. Largo-Eustachy Ścibor Ryński. Na cmentarzu — Aleksy Rzewski. Z powstania Listopadowego — epizod. Uniwersał — Ludwik Świeżawski. Nowa ustawa o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych. Wojciech Kossak maluje Święto Jazdy polskiej. Moje przeżycia i wspomnienia — Józef Białynia Cho-

łodecki. Oblężenie Kościoła Św. Krzyża — Aleksey Rzewski. Sternik Wychowania Fiz. i P. W. Polacy w Legji Cudzoziemskiej. R. Havlí—Uroczystość strzelecka w Kamionce Strumiłowej. Pracodawcy mają obowiązek zatrudniać inwalidów wojennych. Postanowienia nowej ustawy dla nauczycieli. „Korale Łady” Kazimierza Lewandowskiego—Dr. Henryk Biegeleisen... 1914 — 1934. Druga lista subskrybentów wielkiego dzieła lit. hist. p. t. „W dwudziestą Rocznicę Czynu Zbrojnego Józefa Piłsudskiego”. Rozkaz Komendanta głównego Policji Państwowej poświęcony Poległym. Kocham... — Stanisław Stochel. Upłynęło 15 lat... — W. Rydel. Jak umarłem w Lublinie — Aleksey Rzewski. Pensje emerytów od 1 lutego 1934 r. Wiadomości szkolne. Wiadomości bieżące.

Morze. Organ Ligi Morskiej i Kolonjalnej Nr. 11. Warszawa, listopad 1933.

Treść numeru: 1. W 15 rocznicę odzyskania niepodległości; 2. Morska racja stanu — Rola; 3. Santiago — Rafał Czczcott, km. dr. ppor. w st. sp.; 4. Rola i zadania niemieckiego „Flottenvereinu” — Nauticus; 5. Port handlowy w Warszawie — Inż. J. W. Świeściakowski; 6. Z życia marynarki wojennej; 7. Szlakiem „Lwowa”; 8. Ryby polskiego Bałtyku — Zdzisław Rabe; 9. Jesienne wyścigi ślizgaczy z przyczepnymi motorami; 10. Kronika; 11. Książki i czasopisma nadesłane; 12. Dział oficjalny L. M. i K.; 13. Z żałobnej karty. Pionier Kolonjalny; 14. Marynizacja obrotów handlowych z Ameryką Łacińską — Jan Wojnar; 15. Drogi i metody kolonizacji zamorskiej — Michał Pankiewicz; 16. Koloniści polscy w Brazylii—Bohdan Teofil Lepecki; 17. Królewski Instytut Kolonjalny w Amsterdamie — Wł. Markowski; 18. Kronika; 19. Wspomnienia z podróży afrykańskich w latach 1882—1886 — Leopold Janikowski; 20. Sprawy kolonjalne na Zachodzie — Dr. Jan Rozwadowski; 21. Przegląd Kolonjalny — Franciszek Łyp.

Lot Polski. Organ Ligi Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej oraz Aeroklubu Rzeczypospolitej Polskiej. Miesięcznik.

Treść numeru dziesiątego -- październik 1933 r.

Adam Wojtyga—Przed walnem zgromadzeniem. Uroczyste otwarcie lotniska im. Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego. A. W.—Olbrzymi Nalot Samolotów na Warszawę. Jan Wielowieyski — Przed 30 laty. Stephen J. Matteock (Korespondencja własna z Londynu) — Z poza kulis angielskiego doświadczenia lotniczego. H. Grabowski ppłk-pil. ster.—Zawody balonów wolnych o puchar im. płk. Wańkowicza. A. W. — Royal air force display 1933. — W 3-cią rocznicę katastrofy R. 101. Juliusz Baykowski—Kościszko i puchar Gordon-Bennet'a. Inż. J. Wierciński — Nowości techniczne (październik): Działko automatyczne na samolocie. Samolot Gerin o zmiennej powierzchni nośnej.—Komunikacja Lotnicza we wrześniu. — Echa katastrofy P. Z. L. XIX w Jadlinie. Mieczysław Lisiewicz—Kronika miesięczna. H. M.—La crociera del decennale. — Kronika zagraniczna. — Marginesy. — Popularność „Lotu Polskiego” w Japonji. — Lot eskadry polskiej do Rumunji. — P. Minister Zarzycki podróżuje tylko samolotami. Paszporty zagraniczne dla osób podróżujących samolotami P. L. L. „Lot” przez Rumunję. Mjr. Kobielski Ireneusz — Niebezpieczeństwo lotnicze i środki

obrony przeciwlotniczej. Kpt. Inż. Korolec Stefan — Dezynsekcja i deratyzacja cyjanowodorowa. Janusz Meissner — Kwiaty — owoce — warzywa. Biuletyn.

Lot — Bezpłatny Dodatek „Lotu Polskiego” dla młodzieży Nr. 10, październik 1933 r.

Nową chwałą okryła się Polska w Międzynarodowych zawodach Lotniczych. Najślawniejsze podróże napowietrzne. Co to jest pilot automatyczny? Pogadanki o gazach bojowych. Szukajmy zwycięzców konkursu. Model 3—F. KB. (konkursowy).

Echa Leśne. Czasopismo Ilustrowane.

Treść numeru 11 — listopad 1933 r.: Produkcja i ocena nasion leśnych. Drogi i cele doświadczalnictwa leśnego. Z praktyki w borach kresowych. Zjazd lekarzy i przyrodników w Poznaniu. Dłużnicy piękna. Z życia leśnika akademika. Echa łowieckie. Jesień. Nie zginął! (w 15-tą rocznicę Niepodległości). Na szlakach Sobieskiego. Z przyrody i techniki. Z miesiąca. Od morskiej pieśni Galla do Conrada. Kącik fotograficzny. Scena i życie. Włóczęga.

Niwa Leśna — bezpłatny dodatek do czasopisma ilustrowanego „Echa Leśne”.

Treść numeru 11: Miesiąc w lesie, inż. St. Tyszkiewicz—przed zbiorem szyszek. Inż. Bolesław Żakowski -zbiór nasion w listopadzie; inż. M. Sosnowski—ścinka. Z łowiectwa. F. Tschöp, dypl. leśnik — Umiejętność strzelania. Z karty służbowej. Pezet, gajowy „Z deszczu pod rynną”. Szlakiem oświaty. B. Zarzycki — Co Polska straciła przez lata niewoli? Nasz kącik językowy. Od Redakcji. Odpowiedzi Redakcji.

Encyklopedia dla młodzieży **Świat i Życie** pod redakcją prof. dr. Z. Łempickiego, nakład Książnicy Atlas, Lwów—Warszawa.

Na zeszyt 9 składają się artykuły: Ciśnienie — prof. Dr. L. Wertensteina. Człowiek—prof. Dr. Edw. Lotha i Dr. St. Millera. Czas astronomiczny—prof. Dr. P. Rybki. Cło — F. Ciechoruskiego. Cukier i przemysł cukrowniczy — J. Iwasiewicz. Czechosłowacja — Dr. A. Chorowiczowa. Cywilizacja — Dr. J. Suchodolskiego. Cyrk — J. Parandowski. Czartoryski — Gen. M. Kukiela. Czyn — prof. Dr. T. Kotarbińskiego. Czytanie i Czytelnictwo — prof. H. Radlińska. Cyganie — prof. Dr. E. Frankowskiego.

Wiedza i Życie. Zeszyt 10. Październik 1933 r. Wydaje Pow-szechny Uniwersytet Korespondencyjny.

Treść: Artykuły i Rozprawy. Roman Koloniecki—Społeczne zadania literatury (I) M. Borowiecka — O istocie dyskusji. Romuald Spychalski — Fizyka i chemja koloi-

dów. Kazimiera Zawistowicz — Obrzędy zaduszne. Wacław Husarski — Drogi i bezdroża kina.

Zagadnienia bieżące: Karol Husarski — Inauguracja nowego sezonu teatralnego w Warszawie. Aleksander Hertz — Przegląd społeczno-polityczny. St. J. Paprocki — Naukowe badanie zagadnień narodowościowych. J. Zawieyski — Wakacyjny kurs oświatowo-teatralny w Wejherowie. A. K., I. J. — Sprawy oświaty w pismach i książkach. L. Wertenstein — Dmochowski A. i Ziemiecki St. — Nauka o Przyrodzie Nieżywej. VII Kongres Międzynarodowy Nauk Historycznych. Włodzimierz Fiszer— Iwan Turgieniew.

Wiedza i technika: Dr. Stanisław Higier — Istota i postępy medycyny współczesnej (II). M. V. — Rozbiór obszarów podbiegunowych. Atmosfera planety Wenus. Międzynarodowe kongresy i organizacje naukowe. Miesiąc naukowy.

Kwartalnik „Zrąb“. Tom 15. 1933. Rok IV. Warszawa. Towarzystwo Kultury i Oświaty — Aleja Róż 2.

Treść: Ewa Stawisz—Poczucie odpowiedzialności. Stanisław Seweryn—Elementy środowiskowe w nowych programach. D-r Eugenjusz Zdrojewski — Zagadnienie wychowania państwowego młodzieży niepolskiej. D-r Adolf Hirschberg—Problem konstrukcji historii w szkole dla dzieci żydowskich.

Wizytator, Instruktor, Inspektor—artykuły dyskusyjne—I. Wizytator, próba syntetycznego ujęcia jego roli i zadań — Włodzimierz Galecki. II. O pożądany charakter wizytacji—D-r Helena Leleszówna. D-r Andrzej Zand—Nauka historii w Trzeciej Rzeczy. Franciszek Zawadzki—Na marginesie artykułu prof. J. St. Bystronia o wychowaniu państwowem, Jerzy Ostrowski—Interpretacje. Teodora Męczkowska—Współczesny stan szkolnictwa koedukacyjnego w Polsce i innych krajach. Omówienia książek — Książki teoretyczne. Książki praktyczne z dziedziny wychowania obywatelskiego. Zagadnienia wychowawcze i dydaktyczne w prasie pedagogicznej polskiej i obcej. Czasopisma w języku polskim. Czasopisma w języku angielskim. Czasopisma w języku niemieckim. Kronika.

Nakładem **Towarzystwa Poprawności Języka Polskiego** — Komisji języka używanego w Urzędach wyszły w wydaniu 2-iem „treściwie ułożone spisy wyrazów i wyrażeń niezgodnych z poprawnością języka oraz odpowiadające im wyrazy i wyrażenia poprawne”.

„Wykaz ułożony jest alfabetycznie podług osobnych wyrazów i głównych wyrazów w zbiorowych wyrażeniach”.

Cena egzemplarza spisu Nr. 1 w wydaniu 2-em 40 gr.

„ „ „ Nr. 2 w wydaniu 2-em 40 gr.

Wydawnictwa Związku Nauczycielstwa Polskiego.

Praca Szkolna — miesięcznik. Organ Wydziału Pedagogicznego Związku Nauczycielstwa Polskiego poświęcony praktyce wychowania i nauczania w szkole powszechnej. Warszawa. Rok XII.

Treść Nr. 2: Październik 1933/34. J. Czechowicz—Oszczędność—Droga do niezależności gospodarczej Polski. St. Siedlaczek—Zuchy. A. Litwin—Jak realizować program klasy 5-ej szkoły powszechnej. P. Letniowski—Zagadnienie naszego morza w szkole i nowych programach. B. Szurmiak—O przeciążeniu młodzieży szkolnej pracami domowymi. Sprawozdania. A. K.—Nowe książki. B. Głuchowski—Przegląd czasopism esplanckich. K. Greb.—Jak czytać nowe programy?

Przedszkole — miesięcznik—organ Sekcji Wychowawczyń Przedszkoli Związku Nauczycielstwa Polskiego, Warszawa rok 1933. Nr. 2, październik.

Treść numeru: Ludwik Eckert — Przedszkole prywatne w świetle nowych przepisów ustawowych. Dr. Jan Bogdanowicz — Wartość biologiczna organizmu dziecięcego w wieku 3—7 lat. Zofja Żukiewiczowa—Budujące się przedszkole. Helena Millerówna—Przedszkole a dom. Zofja Żukiewiczowa—O sprawozdaniu z Kongresu Dzieciństwa w Paryżu z 1931 r.

Przegląd Wydawnictw. „Wychowanie przedszkolne” Nr. 5, wrzesień—październik. „Życie dziecka” Nr. 8, sierpień. „L'Ecole maternelle française” Nr. 10, lipiec. Miesięcznik wydawany przez wychowawczynie czechosłowackich przedszkoli, p. t. „Czasopismo nauczycielek szkół macierzyńskich”.

Z życia Sekcji. Walne Zebranie Sekcji Wychowawczyń przedszkoli Z. N. P. I Zebranie Nowego Zarządu Sekcji Wychowawczyń Przedszkoli Z. N. P. Do Koleżanek. Współpraca Sekcji Wychowawczyń Przedszkoli Z. N. P. z działem wydawnictw „Płomyka”. Pokaz rysunków dzieci z przedszkoli.

Praca w Klasach Łączonych — miesięcznik—Organ Wydziału Pedagogicznego Związku Nauczycielstwa Polskiego, poświęcony praktyce wychowania i nauczania w szkołach powszechnych o klasach łączonych. Warszawa. Rok I. Październik 1933/34. Nr. 2.

Treść numeru: A. Litwin—O konstrukcję programu w szkołach niższych stopni organizacyjnych. T. Dołbniakówna—Ćwiczenia w mówieniu i rachunki w oddziałach łączonych I i II. J. Kostecki—Historja w oddziałach łączonych V i VI. Jan Korcz—Nauka rysunku w klasach łączonych V, VI i VII. Krystyna Bielecka—Organizowanie lekcji arytmetyki w klasach łączonych V, VI i VII.

Sprawozdania: I. Helena Grotowska—Na marginesie polemiki o „Serce Amicisa”. II. Kazimierz Greb.—O materiał pomocniczy do pracy w klasach łączonych.

Śpiew w Szkole — miesięcznik — Organ Sekcji Nauczycieli Muzyki i Śpiewu Związku Nauczycielstwa Polskiego. Październik 1933 roku. Rok I. Warszawa Nr. 2.

Treść numeru: Artykuły: Stanisław Reda—Nauka śpiewu a Wychowanie państwowe. Karol Hławiczka—Interpretacja Programu Nauki śpiewu dla klasy V. Józef Vach—Uwagi do ćwiczenia pieśni w chórze. Jadwiga Wierzińska—Próby stosowania w szkole programu śpiewu.

Kronika. Wiadomości z zagranicy. Dodatek Muzyczny: Kantata ku czci Józefa Piłsudskiego. Z sześciogłosowego utworu ks. Eug. Gruberskiego na trzy głosy równo przerobił T. Mayzner.

Rysunki i zajęcia praktyczne — miesięcznik — Organ Sekcji Nauczycieli Zajęć praktycznych i Rysunku Związku Nauczycielstwa Polskiego. Warszawa, Nr. 2. Październik 1933/34.

Treść numeru: Czesław Karp—Rysunek w klasie I szkoły powszechnej. Si. Włodek—Len w szkole w związku z realizacją zajęć rękodzielniczych dla dziewcząt. Dr. J. Antoniewiczówna—Wskazówki z działu zajęć ogrodniczych. G. Legin i St. Witczkówna—Sadzimy przy szkole drzewka morwowe i żywopłoty. Jan Klus—Charakterystyka Technik i Sposobów Wyrażania Plastycznego. Wł. Zieliński—Prace ze słomy, jako dział zajęć rękodzielniczych w szkole.

Z życia sekcji: Z konkursu prac dzieci. Komunikaty Zarządu Sekcji N. Z. Pr. i Rys. Przegląd czasopism i wydawnictw.

Wychowanie fizyczne w Szkole — miesięcznik. Organ Sekcji Nauczycieli Wychowania Fizycznego Związku Nauczycielstwa Polskiego. Warszawa, Nr. 2. Październik 1933/34. Rok I.

Treść numeru: Artykuły. K. K.—Pierwiastki Obywatelsko-państwowe w wychowaniu fizycznym. T. Zyglar—Zagadnienie wychowania fizycznego w Nowej Szkole. M. Krawczyk—Ćwiczenia śródlekcyjne. L. Górski—Przykład rozłożenia na okresy materiału ćwiczebnego w kl. I. J. Flisak — Ubiór gimnastyczny w szkole. J. Poźniak — O niespecjalistach, specjalistach i o wielkiej i małej krzywdzie... Zet. — Ośrodek morski żeglarski w Gdyni. Przegląd wydawnictw. Kronika. Sprawy organizacyjne.

Szkoła Specjalna — czasopismo poświęcone sprawom wychowania anormalnych. Organ Sekcji Szkolnictwa Specjalnego Związku Nauczycielstwa Polskiego. Warszawa, 1933/4 r. Tom X. Nr. 1 wrzesień—listopad, zeszyt II za październik.

Treść numeru: Pedagogika lecznicza jakania. 1. Przedmowa. 2. Etiologia. 3. Terapia. 4. Wyniki i prognoza. 5. Ogólna psychoterapia. Komunikat.

Szkoła Doksztalcająca Zawodowa — Miesięcznik, organ Sekcji Szkolnictwa Doksztalcającego Zawodowego Związku Nauczycielstwa Polskiego Nr. 2. Październik. Rok I. Warszawa 1933 r.

Treść numeru: Inż. Eugenjusz Porębski—Nauczanie języka polskiego w szkołach doksztalcających zawodowych. H. K. P. — O „Nowego człowieka” w przyszłej nowej szkole. Mgr. P. Wodziański — Szkoła doksztalcająca zawodowa a rzeczywistość. Inż. E. Jodkowski—O środkach wychowawczych na terenie szkoły doksztalcającej zawodowej. Inż. Wł. Kollis—Szkoła zawodowa a wychowanie zawodowe. Dział organizacyjny i informacje.

Gimnazjum — Miesięcznik. Organ Sekcji Szkolnictwa Średniego Związku Nauczycielstwa Polskiego. Warszawa. Rok I. Nr. 2. Październik 1933 roku.

Treść numeru: Artykuły — Paweł Hulka-Laskowski — Wiedza i mądrość. Prof. d-r Z. Czerny — Projekt programu dla języka francuskiego. Stanisław Świdwiński — Nowe programy. Stanisław Lewicki — Realizacja programu biologii w klasie I. Tadeusz Gutkowski—Fizyka w gimnazjum wobec wychowania państwowego. Janina Strzelecka — Czy tylko filmy „dozwolone dla młodzieży”? Stefan Drzewiecki — Dlaczego oszukują...? Kronika kultury. Dział sprawozdawczy — W. P. — Polska prasa pedagogiczna. Wanda Pechnikówna—Francuska prasa pedagogiczna. D-r Andrzej Zand — Niemiecka prasa pedagogiczna. Nowe książki. Steb—Vicki Baum. Zdarzenie w Lohwinckel. Przeł. M. Zawadzka. Ernest Lothar—Mała przyjaciółka. Powieść. Przekład aut. M. Tarnowskiego. Stefan Kawyn — Bohdan Suchodolski — Ideały kultury a prądy społeczne. Wypisy z dzieł myślicieli polskich XIX i XX wieku.

Ogniwo — Dwutygodnik — organ Sekcji Szkolnictwa Średniego Związku Nauczycielstwa Polskiego. Warszawa. Rok XIV. Nr. 4. Październik 1933 r.

Treść numeru: Artykuły: W sprawie Kodeksu Zobowiązań. Zygmunt Michalowski — Samodzielność nauczyciela. Dr. Andrzej Zand — Nauczyciel i szkoła niemiecka po „Rewolucji Narodowej“.

Przegląd wydawnictw: W. P. — Polska prasa pedagogiczna. Sprawy organizacyjne. Sprawozdanie z posiedzenia Wydziału Wykonawczego Sekcji Szkolnictwa Średniego Z. N. P. odbytego w dniu 1 października 1933 r. — Z życia sekcji.

Polska Oświata Pozaszkolna — Miesięcznik — Organ Związku Nauczycielstwa Polskiego. Nr. 2. Październik 1933/4.

Treść numeru: Włodzimierz Antoniewicz — „Zagadnienie sieci muzeów regionalnych w Polsce. Sprawy organizacyjne. Wydział Społeczno-oświatowy. Kronika I. Z kraju. Życie gospodarcze Polski współczesnej. Regionalizm i krajoznawstwo. Ruch świetlicowy. Prace Towarzystw Oświatowych. Kronika II. Z zagranicy. Anglja. Przegląd Literatury. Socjologia.

Ruch Pedagogiczny — Miesięcznik — Organ Wydziału Pedagogicznego Związku Nauczycielstwa Polskiego poświęcony Teorii Wychowania i Nauczania. Warszawa—październik 1933/4. Nr. 2.

Treść numeru: Stanisław Skowron — Eugenika i jej wskazania. D-r Wł. Ściebora—Promocje, klasyfikacje, selekcje uczniów. J. Pieter — Filozoficzne zainteresowania młodzieży (c. d.) H. Rowid — Analiza współczesnych metod nauczania (c. d.) Sprawozdania — Jan Hulewicz — Henryk Lukrec. J. Wł. Dawid—Szkic biograficzny. Mirosław Sekreta—S. Stendig—System pedagogiczny G. Kerschensteinera. Jan Hulewicz—Sprawy szkolne i oświatowe na kartach „Niepodległości”. T. Współczesna pedagogika francuska. B. Pleśniarski — Charakterologia i jej znaczenie dla dzisiejszego wychowania. Myśl pedagogiczna zagranicą. S. T. — Szkolnictwo w nowej Hiszpanji T.—Zmiany w szkolnictwie włoskiem. Kronika. D-r Jan Bilek - Kilka uwag dla uczących się historii.

Polskie Archiwum Psychologii — Czasopismo poświęcone zagadnieniom psychologii teoretycznej i stosowanej wydawane przez Związek Nauczycielstwa Polskiego. Założycielka Profesor Dr. J. Joteyko. Zeszyt 2 za październik. Wrzesień — Listopad 1933 r.

Groszlikowa Barbara. Przyczynki do badań czytelnictwa dzieci i młodzieży.

„Kuznia Młodych”.—Czasopismo młodzieży szkolnej.

Treść numeru 15 — listopad 1933 r.: Organizowanie kultury. Liga Narodów a pokój. Refleksje na temat Pożyczki Narodowej. Sienkiewicz (w 50-tą rocznicę ukazania się „Ogniem i mieczem”). Wymarsz w świt. Reportaż z życia bezrobotnych w Żyrardowie. Zapęd. Jesień. „Kuznia“ w Afryce. Kapitan Hynek w Redakcji „Kuzni Młodych”. Co czytać. Kronika szkolna. Jubileusz. Szpieg. Nocturn. List z Wymyślina. Poradnik Literacki.

Treść numeru 16 — 11-go listopada 1933 r.: Piłsudski — wiersz Wacława Mro-zowskiego. Minęło 15 lat. Listopad. Wspomnienia. Dziadek w Toruniu. Marsz wstecz. Przegląd prasy listopadowej w roku 1918, 1926, 1928, 1933. Literatura współczesna. Z życia „Bursaka”. Konkurs na reportaże. II Tydzień Propagandy „Kuzni Młodych”. Reportaż z Filharmonji. Na tydzień książki! „Poradnia” samorządowa. Co czytać? Ze sportu. Wspomnienia filatelisty. Z kina. W perspektywie. Poradnik Literacki. Dział szarad i rozrywek umysłowych.

Młody Gryf Szkolny—dwutygodnik młodzieży, redaguje Komitet Nauczycielski w Toruniu. Redaktor—Maksymiljan Szyrowski.

Treść numeru 2 z dnia 5 listopada 1933 r.:

Zofja Stankowska — W piętnastą rocznicę! Bol. Maciejewska — Nad morzem.

J. Dębek — Kto ważniejszy? Adam Felski — Cmentarz Orłąt. Święto latawca. Wanda Fragaufówna — „Nieznany”. Czytelnicy rozmawiają z redaktorem — nasza skrzynka pocztowa. Niech żyją młodzi technicy! Kącik techniczny.

Iskry — ilustrowany tygodnik dla młodzieży pod redakcją Władysława Kopczewskiego. Warszawa, Filtrowa 75. P. K. O. 13.893.

Treść numeru 46: Jacht (ilustracja). Jesień (M. Szymański). Nasze listy. Oda do Bałtyku (J. Korczakowska). „Podhalanin na morzu” (ilustracja). 11 listopada. Z lat młodzieńczych Marszałka Piłsudskiego (Al. Kamiński). Wyprawa wojenna (opowiadanie) — St. Osińska. Z pól misyjnych. Icek i Jacek w Afryce (M. Jarosławski). Warto przeczytać. Z całej Polski. Budżet państwowy 1934/35 r. Z szerokiego świata. Życie gospodarcze. Rozrywki.

Treść numeru 47: Klucz zórawi (St. Kossuthówna). Nasze listy L. O. P. (Z. Reutt-Witkowska). Pięćdziesięciolecie „Ogniem i Mieczem” (A. Drogozewski). Z przeżyć szkolnych. Franuś i Franek (Benedykt Hertz). Po niewydeptyanych ścieżkach (M. Szczepkowski). Icek i Jacek w Afryce (M. Jarosławski). Z całej Polski. 15 lat gospodarki narodowej. Z szerokiego świata. Życie gospodarcze. Sztuka, nauka, technika. Rozrywki.

Wydawnictwa harcerskie.

Harcemistrz — miesięcznik starszyny harcerskiej. Organ Głównej Kwatery Harcerzy. Warszawa, Myśliwiecka 3/5. Prenumerata kwartalna 3 zł. P. K. O. Nr. 10020.

Nr. 8 (październik) zawiera: „Jak skauting ułatwia zachowanie optymizmu w tych ciężkich czasach?” Prof. Dr. Sik (Węgrzy). Dżembori — Gödöllo 2—15 sierpnia 1933 r. Wychowanie gospodarcze w Harcerstwie—Józefa Sosnowskiego. Przez morze do kolonij, przez kolonje do potęgi Państwa—Czesława Zagórskiego. Przystosowanie zawodowe—J. Zawadzkiego. Dzień starszych skautów na Jamborre. Znow coś o Zlocie. Kształcenie starszyny starszoharcerskiej. Z rady starszego harcerstwa. Z harcerskiego ruchu wydawniczego. Żeglarstwo w harcerstwie. Gdy wiatry przestaną wiać... Dziesięciolecie drużyny żeglarskiej w Wilnie. Znamienny głos hiszpański o harcerstwie wodnym i wiadomości urzędowe Związku Harcerstwa Polskiego.

Na Tropie — dwutygodnik. Pismo młodzieży. Katowice, ul. Szafranka „Domek Harcerski”. Prenumerata kwartalna 1 zł. 80 gr. P. K. O. Katowice Nr. 305 330.

Nr. 17-ty z dnia 10 listopada r. b. przynosi: W harcerskiej szkole. Wielki Śląski konkurs. Dwie uroczystości — Grażyński — Borelowski. Wielkie złoty w roku 1935. Święto Niepodległości. Ze świata skautowego. S. O. S. Kossak-Szczucka. Sporządzamy sobie śmigę. Święt — Aleksandra Kamińskiego. W poszukiwaniu pieniędzy Kubusiowa tragedia — Feliks Dangel. Na tropie zuchów. Na harcerskim szlaku. Trzy tygodnie

w Anglii. Wspaniałe cyfry akcji obozowej. Ważna konferencja w Katowicach. Nowe wydawnictwa.

W kręgu wodzów — organ Głównej Kwatery Harcerzy, dwutygodnik. Katowice, ul. Szafranka „Domek Harcerski”. Prenumerata roczna 5 zł. P.K.O. Katowice Nr. 305.330.

Nr. 1 (październikowy) podaje: Ofenzywa na przywódców — Woj. Grażyńskiego, przewodn. Z.H.P. Gawęda Naczelnika. Z Głównej kwatery. Co słychać w chorągwiach. Co niesie życie młodzieży. O czym wiedzą drużyny. U ogniska wodza. Inwentarz obozowy w spoczynku. Wytyczne układanie planu rocznej pracy w drużynie. Wpajanie ducha harcerskiego. O artykułach z bieżącego numeru. Kampanja oszczędności. Samowystarczalność. Współpraca zastępowego z rodzicami. Zuchy. Postrzyżyny. Zuchowy kurs korespondencyjny. Echa wakacyj. Zuchowa międzynarodówka. Kraków i Poznań Zuchy z Klimontowa. „W kręgu wodzów”. Pożyczka narodowa — „własnymi siłami”.

Skaut — miesięcznik. Lwów, ul. Długosza 1. Prenumerata roczna 3 zł. 50 gr. P.K.O. 152.818.

Nr. 8 (październik) zawiera: Gazetka miesięczna. Miesiąc polityczny. Wiadomości społeczno-gospodarcze. Kultura i sztuka. Harcerz — polak zdobywcą Atlantyku. Na tydzień harcerski. Dzwony z Bruges—Halina Górską. Organizacja pracy w Lwowskiej chorągwi harcerskiej. Krzyk pod lasem. Nad brudną wodą. Z życia „amarantowej trójki”. Defilada narodów. F. Michalski. Pożegnanie. Przepowiednie pogody. Bieg harcerski. Wieści z Sambora. Dział rozrywkowy. Na wesołym tropie. Program tygodnia harcerskiego.

Harcerski Zew Kresowy — miesięcznik. Białystok. Koszary gen. Sowińskiego. Prenumerata roczna 4 zł. 80 gr. P. K. O. 180.680.

Nr. 7. (październik) podaje: Gawęda — Kmicic-Skrzyński. List okólny Zarządu Oddziału. List okólny Komendantki Chorągwi. Modlitwa harcerska. Rozkaz Komendanta Chorągwi Harcerzy. Dział Programowy. W starszym Harcerstwie — Ireny Kosakowskiej. Próba na drużynową — R. Sandomierskiej. Kodeks postępowania drużynowego. Do zastępów słów parę. Plan działalności instruktorów harcerskich przy Kuratorjach Szkolnych.

Skrzydła — miesięcznik instruktorów harcerskich, organ Głównej Kwatery Harcerzy. Warszawa, ul. Myśliwiecka 3/5. Konto P. K. O. 21850. Prenumerata roczna 12 zł. Pismo porusza sprawy ideowe, programowe, pracy drużyn, starszego harcerstwa, pracy społecznej i wogóle całości harcerstwa żeńskiego.

Czuj Duch — miesięcznik starszej młodzieży harcerskiej. Poznań. Zamek. Prenumerata roczna 4 zł. 20 gr. Konto P. K. O. Nr. 205.256. Pismo poświęcone sprawom starszo-harcerskim i społecznym.

Al. Kamiński — „Książka wodza zuchów”.

Harcerstwo, jako organizacja, dopuszczona przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego na teren szkół powszechnych, podjęło akcję w celu zorganizowania młodzieży tych szkół w tak zwane gromady zuchowe. W związku z tą akcją ukazała się książka p. t. „Książka wodzów zuchów” Aleksandra Kamińskiego, która zawiera zbiór wiadomości praktycznych, niezbędnych do prowadzenia gromady zuchowej. Pomaga ona „wodzowi zuchów” w układaniu zbiórek w lecie i zimie, w lokalu i w lesie, w mieście i na kolonji.

„Książka wodza zuchów” zawiera 364 str. druku, około 150 ćwiczeń i gier na orientację, około 100 ćwiczeń turniejowych, 50 gier w lesie, kilkadziesiąt gier zimowych, robót Majstra Klepki, kilkadziesiąt piosenek i tańców; rozdziały o kolonjach zuchowych, o gawędach, o obrzędowości, o sposobie prowadzenia gromady i t. p. Książka ta może być pożyteczna nie tylko harcerzowi-wodzowi, ale każdemu pedagogowi, który chce w wychowaniu uwzględnić najnowsze prądy.

Książkę tę, ilustrowaną 100-ma rysunkami, nabyć można w Administracji *Na tropie*, Katowice, ul. Szafranka, przesyłając należność w wysokości 6 zł. na konto P. K. O. 305-330.

Komunikat o czasopiśmie „Młody Technik”.

(Przedruk z Dz. Urz. M. W. R. i O. P. Nr. 13 z 1933 r. poz. 189).

Ministerstwo W. R. i O. P. zwraca uwagę dyrekcji szkół średnich ogólnokształcących i kierownictw szkół powszechnych oraz inspektoratów szkolnych na czasopismo p. t.: „Młody Technik”, poświęcone zajęciom praktycznym młodzieży szkolnej a pomieszczone w wykazie książek, poleconych do bibliotek szkolnych (Dz. Urz. Mln. W. R. i O. P. z r. 1932, Nr. 9, str. 381, akt Nr. 1, Pr.-1072/32).

Pożądane jest zaprenumerowanie „Młodego Technika” dla bibliotek szkolnych celem umożliwienia młodzieży korzystania z tego pisma.

Adres: Poznań, ul. Mostowa 24 m. 7.

(Nr. II P-6472/33).

Komunikat o wydawnictwach.

(Przedruk z Dz. Urz. M. W. R. i O. P. Nr. 13 z 1933 r. poz. 818).

W uzupełnieniu wykazu książek szkolnych przystosowanych do nowych programów i dozwolonych do użytku w I. II i V oddziale szkół powszechnych oraz w I klasie gimnazjalnej Ministerstwo W. R. i O. P. zatwierdziło następujące podręczniki i książki pomocnicze z zakresu historii i przyrodznawstwa:

a) dla szkół powszechnych:

Podręczniki.

Jarosz Wł. Opowiadania z dziejów ojczyźtych dla V klasy szkół powszechnych. Część pierwsza. Do czasów saskich. Wydawnictwo Zakładu Narodowego Imienia Ossolińskich. Lwów, 1933. Cena zł. 1,50.

Pohoska H. i Wysznacka M. Z naszej przeszłości. Podręcznik dla V klasy szkół powszechnych. Wydawnictwo M. Arcta i „Naszej Księgarni“. Warszawa, 1933. Cena zł. 1,50.

Schönbrenner J. Dzisiaj i dawniej na ziemiach polskich. Historia Polski dla V klasy szkoły powszechnej. Wydawnictwo Instytutu Wydawniczego „Biblioteka Polska“. Warszawa, 1933. Cena zł. 1,50.

Książki pomocnicze dla nauczycieli.

Dąbrowski J. Wiadomości z dziejów Polski. Tom I. Dla klasy V szkół powszechnych. Wydawnictwo K. S. Jakubowskiego. Lwów, 1933.

Gebertowa G. Jak to niegdyś było. Podręcznik historii dla V klasy szkół powszechnych. Wydawnictwo Książnicy Atlasu. Lwów—Warszawa, 1933.

b) dla szkół średnich:

Podręczniki.

Dyakowski B. Zoologia na klasę pierwszą gimnazjum. Wydawnictwo M. Arcta. Warszawa. Cena zł. 2,10. Podręcznik zatwierdzony jedynie na rok szkolny 1933/34.

Książki pomocnicze dla nauczycieli.

Kreczmar M. Podręcznik historii powszechnej na klasę pierwszą gimnazjalną. Wydawnictwo Książnicy-Atlasu. Lwów—Warszawa, 1933.

(Nr. I, Pr-3328/33)

„Siedm pieśni ludowych ziemi Lubelskiej“.

Dla szkół powszechnych (do wykonania sopran-unisono), chórów szkół średnich, seminarjów nauczycielskich, szkół zawodowych, organizacji młodzieży, chórów amatorskich — wyszedł z druku zeszyt pieśni ludowych Lubelszczyzny p. t. „Siedm pieśni ludowych ziemi Lubelskiej“ na chór mieszany w układzie Józefa Chmary. Nakładem Dziennika Urzęd.

dowego Kurat. O. Szk. Lubelskiego. Cena 1 zł. Zamówienia zbiorowe i indywidualne należy nadsyłać do Administracji Dziennika Urzędowego Kuratorjum O. Szk. w Lublinie. Wpłacać na konto P. K. O. 30617 z dopiskiem „Pieśni ludowe” lub przekazem pocztowym z uwagą o przeznaczeniu przesyłki.

„Polska na morzu”.

Pragnąc pogłębić w społeczeństwie zainteresowanie dla wartości i znaczenia morza, Wojskowy Instytut Naukowo-Wydawniczy łącznie z Ligą Morską i Kolonjalną przystąpił do wydania dzieła p. t. „Polska na morzu”, które ma być źródłem wszechstronnych informacji o sprawie morskiej, jako też obrazowaniem polskiego dorobku morskiego w szeregu artykułów, ilustrowanych wieloma zdjęciami i barwnymi planszami.

Doceniając ważność uświadomienia młodzieży szkolnej o wartości posiadania własnego morza Kuratorjum O. S. Wil. uważa za pożądane, aby wzmiankowane wydawnictwo znalazło się w bibliotekach nauczycielskich lub uczniowskich tych zakładów i szkół, dla których nabycie wydawnictwa jest możliwe.

„Szkoła Junaka”.

Podręcznik Przysposobienia Wojskowego „Szkoła Junaka” — wydawnictwo Państwowego Urzędu Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego (Warszawa, ul. Wilcza Nr. 32—14) obrazuje całokształt wiadomości, dotyczących się wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego.

Wydawnictwo to ma na celu rozbudzenie wśród najszerszych warstw społeczeństwa poczucia konieczności obrony granic kraju, jako najświętszego obowiązku każdego obywatela i krzewienia wielkiej idei mocarstwowego rozwoju Polski.

Książka ta, rozpowszechniona wśród instytucyj i organizacyj społecznych oraz stowarzyszeń sportowych, staje się dla wszystkich najdość najprostszym podręcznikiem, omawiającym wszelkie formy czynnego udziału ludności cywilnej w obronie kraju.

Książka ta powinna się znaleźć w każdej bibliotece szkoły średniej; jako podręcznik obowiązujący do użytku służbowego we wszystkich oddziałach i organizacjach przysposobienia wojskowego oraz w bibliotekach nauczycielskich, jako dzieło podstawowe, potrzebne tym nauczy-

cielom, którzy na terenie pozaszkolnym pracują w organizacjach młodzieży.

Cena 1 egz. „Szkoły Junaka” wynosi 10 zł., należność ta może być rozłożona na 5 rat.

Pieniądze należy wpłacać na P. K. O. Nr. 27272.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego **Szkoły Rzeczypospolitej Polskiej** w roku szkolnym 1930/31, pod redakcją D-ra Marjana Falskiego. Warszawa 1933. Nakładem Państwowego Wydawnictwa Książek Szkolnych. Stronic 916. Lwów, ul. Kurkowa 21.

Treść: Część I—Wstęp. I. Uwagi ogólne. II. Tablice liczbowe. III. Mapy.

Część II — Spis szkół — I. Przedszkola. II. Szkoły niższe ogólnokształcące. III. Szkoły średnie ogólnokształcące. III-a. Kursy gimnazjalne. IV. Szkoły nauczycielskie. V. Szkoły i kursy zawodowe. VI. Szkoły dokształczające zawodowe. VII. Szkoły wyższe. VIII. Instytut głuchoniemych i ociemniałych w Warszawie.

Część III—I. Skorowidz miejscowości szkolnych. II. Skorowidz koncesjonariuszy szkół samorządowych i prywatnych. III. Skorowidz szkół o szczególnym charakterze i wydziałów. IV. Skorowidz szkół z internatami lub bursami.

Tabela orjentacyjna województw i powiatów w spisie szkół.

Nadesłane książki.

Zakłady Wydawnicze Sp. Akc. **M. Arct.** Warszawa, Nowy Świat 35.

Edm. Chodak	— Moja pierwsza książeczka. 1933. (Metoda wyrazowa).
Edm. Chodak	— Moja książeczka. 1933. (Metoda zdaniowa).
Edm. Chodak	— Moja druga książeczka. 1933. Na klasę II szk. powsz. wiejsk.
St. Szober	— Gramatyka polska w szkole powsz. kl. V 1933.
Konst. Bzowski	— Geografja dla kl. V szk. powsz. 1933.
H. Pohoska i M. Wyszacka	— Z naszej przeszłości. Podręcznik do nauki historii dla V kl. szkoły powsz. Wydawnictwo M. Arcta i „Naszej Księgarni” Warszawa 1933.
Marjan Henryk Serejski	— Historia powszechna na kl. I-szą gimnaz. 1933.
Zygmunt Chwiałkowski	— Arytmetyka dla I kl. gimn.

Wydawnictwo **Książnicy Atlas**. Lwów—Warszawa 1933.

- Stan. Tync i Józef Gołąbek — Piękna nasza Polska cała. Czytanki polskie dla V klasy szkoły powszechnej. Str. 192. Cena zł. 1.90.
- Henryk Gaertner — Mowa polska — podręcznik do nauki o języku dla I klasy gimnazj.
- Henryk Gaertner — Przewodnik metodyczny do podręcznika „Mowa Polska” dla I kl. gimnazjal. Str. 45. Cena zł. 0.70.
- Zenon Klemensiewicz — Język polski. Ćwiczenia i pogadanki gramatyczne dla I kl. gimnazj. Str. 63. Cena zł. 0.70
- Zenon Klemensiewicz — Poradnik dla nauczyciela do podręcznika „Język polski” dla I klasy gimn. Str. 24. Cena zł. 0.60.
- Zenon Klemensiewicz — Język polski. Ćwiczenia i pogadanki gramatyczne dla V klasy szkoły powsz. Str. 47. Cena zł. 0.60.
- Zenon Klemensiewicz — Poradnik dla nauczyciela do podręcznika „Język polski” dla V kl. szkoły powsz. Str. 32. Cena zł. 0.80.
- Zenon Klemensiewicz — Pogadanki o języku polskim z obrazkami. Część I dla I i II kl. szkoły powszechnej. Str. 16. Cena zł. 0.40.
- Zenon Klemensiewicz — Poradnik dla nauczyciela do podręcznika „Pogadanki o języku polskim dla I i II kl. szkoły powszechnej. Str. 15. Cena zł. 0.40.
- Stanisław Pawłowski — Geografja Polski dla I klasy gimnazj. Str. 176. Cena zł. 2.10.
- Stanisław Pawłowski — Wskazówki metodyczne do podręcznika Geografja Polski dla I kl. gimnazj.
- S. Banach, W. Sierpiński i W. Stożek — Arytmetyka dla I kl. gimnazj. Str. 123. Cena zł. 2.10.
- S. Banach, W. Sierpiński i W. Stożek — Arytmetyka i geometrja dla V kl. szk. powszechnej. Str. 185. Cena zł. 1.60.
- T. Sierzputowski i S. Klebanowski — Rachunki dla II kl. szkoły powsz. 1933 r. Str. 64. Cena zł. 1.
- S. Sierzputowski i S. Klebanowski — Rachunki dla I kl. szkoły powsz. 1933. Str. 20 — Cena zł. 0.70.

Wydawnictwa **Zakładu Narodowego im. Ossolińskich**. Lwów.

- Juljusz Balicki i Stanisław Maykowski — Pieśń o Ziemi Naszej. Piąty rok nauki języka polskiego w szkołach powszechnych. 1933. Cena zł. 1 gr. 90.
- Juljusz Balicki i Stanisław Maykowski — Mówią wieki. Część I. Pierwszy rok nauki języka polskiego w gimnazjach wraz z objaśnieniami. Cena zł. 2 gr. 90.
- A. Mikulski — J. Saloni — W Lipkach. Czytanki polskie dla drugiej klasy szkoły powszechnej. Cena zł. 1 gr. 10.
- Włodzimierz Jarosz — Opowiadania z dziejów ojczystych dla V klasy szkół powszechnych. Część pierwsza. Do czasów saskich. 1933. Cena 1 zł. gr. 50-
- W. Moszczeńska—H. Mrozowska — Podręcznik do nauki historii na pierw. szą klasę gimnazjalną. Cena zł. 2 gr. 60.

Juljan Podoski. „**Rycerze z K. O. P.**” Książnica-Atlas. 1933 r. Lwów—Warszawa. Biblj. Iskier t. 44.

Poraz pierwszy w literaturze polskiej ukazuje się powieść obrazująca życie wojska granicznego zwanego „kopistami” (od nazwy „Korpus Ochrony Pogranicza”). Bohaterami jej są oficerowie i żołnierze „K.O.P’u” Powieść Juljana Podoskiego (napisana dla młodzieży dorastającej i dla dorosłych), który tyle miłości włożył w piękny i wierny obraz życia żołnierzy na kresach na tle dzisiejszej rzeczywistości, wzbudza zainteresowanie i zdobywa uznanie dla autora.

Nakładem Gebethnera i Wolffa w Warszawie:

- Dr. Marja Librachowa — Psychologia Pedagogiczna w ćwiczeniach (Biblioteka Metodyczno - Pedagogiczna) Str. 264.
- Karol Linke — Nauczanie łączne oraz nauczanie języka ojczystego w szkole powszechnej. Biblj. Metod.-Pedagog. Str. 296.
- St. Szober, S. Niewiadomska, S. Bogucka — Nauka pisowni we wzorach i ćwiczeniach. Część I dla II klasy szkoły powszechnej. Część IV-ta dla kl. V-jej szkoły powsz.
- Jan Dąbrowski—Andrzej Zand — Historia. Podręcznik dla szkół średnich zawodowych. Część I-sza. Czasy starożytne i średniowieczne (do wygaśnięcia rodu Piastów).

Polska i Świat Współczesny — Biblioteka Młodzieży. Nakł. Gebethnera i Wolffa.

- Gen. F. Sławoj-Składowski — Gdzie widziałem Komendanta, nim Polskę wywalczył.
- Wacław Lipiński — Wojna Polska rok 1918—1920.
- Zygmunt Nowakowski — Puchar Krakowa.
- Gustaw Morcinek — W zadymionem słońcu.
- Marjan Grotowski — Źródła światła.
- E. Szelburg-Zarembina — Dom wielki jak świat.
- Janusz Meissner — Żwirko i Wigura. Żaloga R. W. D.
- Helena Boguszewska — Czerwone węże.

Wydawnictwo „**Naszej Księgarni**” Sp. Akc. Związku Nauczycielstwa Polskiego. Warszawa.

- Dr. Wł. Hoszowska — Zajęcia praktyczne w zakresie kultury życia codziennego w szkole powszechnej. Pierwszy szczebel programu 1933 roku. Cena zł. 3.
- H. Pohoska i M. Wyszacka — Z naszej przeszłości. Podręcznik do nauk historii. Dla V klasy szkół powszechnych. 1933. Cena zł. 1 gr. 50.
- D. Gayówna — Nauczanie przyrody żywej. Część I. Wskazówki do realizowania programów w klasie V-ej szkoły powszechnej 1933. Cena zł. 1 gr. 70.
- D. Gayówna — Podręcznik do nauki o przyrodzie żywej. Dla klasy V szkoły powszechnej 1933. Cena zł. 1 gr. 20.
- Marjan Krawczyk — Ćwiczenia cieleśne w szkole powszechnej. Realizacja nowego programu 1933 r. Cena zł. 3 gr. 20.
- Jadwiga Wierzińska — Na marginesie nowego programu nauki śpiewu 1933. Cena zł. 0.40.

Marja Grzywak-Kaczyńska. Psycholog Szkolny — Testy i normy dla użytku szkół powszechnych. Nakładem „Naszej Księgarni”, Sp. Akc. Warszawa. 1933. Str. 104. Cena zł. 3.60.

Testy dla dzieci wstępujących do szkoły. Test czytania dla I, II, III, IV, V, VI i VII klasy szkół powszechnych. Pracownia Psychologiczna przy szkole im. J. Joteyko w Warszawie.

Test czytania głośniego.

Test ortografii dla I, II, III, IV, V, VI i VII klasy szkół powszechnych. Pracownia Psychologiczna przy szkole im. J. Joteyko w Warszawie.

Test rachunków dla I, II, III, IV klasy szkół powszechnych. Pracownia Psychologiczna przy szkole im. J. Joteyko w Warszawie.

Test rachunków dla V, VI i VII klasy szkół powszechnych. Pracownia Psychologiczna przy szkole im. J. Joteyko w Warszawie.

Testy inteligencji dla dzieci od 10 do 16 lat.

Stefan Rudniański—Technologia pracy umysłowej. Biblioteka samokształcenia Nr. 2. Wydawnictwo „Naszej Księgarni”, Sp. Akc. Warszawa, 1933. Str. 219. Cena zł. 3.60.

W pracy swej autor omawia „przedewszystkiem całokształt konkretnych warunków, od których zawisło zachowanie zdolności mózgowca do pracy umysłowej oraz wydajności tej pracy”, podaje „następnie wskazówki praktyczne, dotyczące racjonalnej organizacji wysiłku mózgowego w czasie i w przestrzeni, to znaczy „Budżetu czasu” oraz statyki i dynamiki warsztatu pracy” wreszcie wyklada „technikę posługiwania się narzędziami pracy umysłowej, to znaczy metodykę słuchania, dyskusowania, czytania notowania oraz pracy twórczej”.

S. Rygiel — Czarodziejska Moc Książki. Broszurka z cyklu „Kultura Książki”. Wydawnictwo T-wa Bibliofilów Polskich w Wilnie, r. 1928. Str. 16. Książeczka napisana w przystępnej formie, nadaje się tak dla bibliotek nauczycielskich jak i uczniowskich.

160.

SPIS KSIĄŻEK

nabytych przez Centralną Bibliotekę Pedagogiczną
w listopadzie 1933 r.

Dańciewiczowa J. Jak realizować nowy program języka polskiego. I. W-wa 1933.
Regulamin sekcji wychowawczyń przedszkoli Związku Naucz. Polsk. „ „

Rousseau J. J. Emil, czyli o wychowaniu, cz. II. Warszawa 1933.

Dudkówna E. i Strzelecka J. Jak realizować nowy program matematyki. I.
Warszawa 1933.

Drzewiecki S. Wychowanie obywatelsko - państwowe w nowych programach.
Warszawa 1933.

- Czystowski J. i Kowalewski M.** Jak realizować nowy program przyrody. Warszawa 1933.
- Surzycki S.** Kartka z dziejów rosyjskiego wychowania państwowego w Polsce. Warszawa 1933.
- Klemensiewicz Z.** Poradnik dla nauczyciela „dla I i II kl. szksz. pow. W-wa 1933.
- ” ” ” ” ” V ” ” ” ” ”
- Pawłowski S.** Wskazówki metodyczne do Geografii dla I kl. gimn. ” ”
- Kot St.** Historia wychowania, tom I i II. Lwów 1933.
- Wachowski M.** Skrzynka zapytań. Poznań 1933.
- Sworakowski W.** Polskie szkolnictwo prywatne w Rumunji. Warszawa 1931.
- Michalski St.** Władysław Lichtarowicz (1863—1932). Warszawa 1933.
- Grzywak-Kaczyńska M.** Testy i normy dla użytku szkół powsz. W-wa 1933.
- Krawczyk M.** Ćwiczenia cielesne w szkole powszechnej. Warszawa 1933.
- Suchoński H.** Siatka geograficzna. Zbiorek ćwiczeń... na kl. VI. Sosnowiec 1933.
- Kiener W.** Staatsbürgerliche Erziehung als Unterricht. Kallmünz 1923.
- Pöhlmann R.** Die Bedeutung der Antike für staatsbürgerliche Erziehung. Heidelberg 1914.
- Gilbert-Robin.** La presse est-elle un défaut ou une maladie? Paris 1932.
- Kaden-Bandrowski J.** Budujmy szkoły. Dwugłos pisarza i dzieci. W-wa 1933.
- Hoszowska Wł.** Zajęcia praktyczne w zakresie kultury życia codziennego. Warszawa 1933.
- Ćwirko-Godecki M.** Zarys antropometrii. Podręcznik dla... lekarzy szkolnych. Lwów 1933.
- Karow J.** Rola wychowawcy w samorządzie młodzieży. Warszawa 1933.
- Grzywak-Kaczyńska M.** O odraczenie dzieciom obowiązku szkolnego. Warszawa 1933.
- Higier H.** Dzieci intelektualnie i moralnie upośledzone. Warszawa 1933.
- Podgórski Z.** Sieć szkolna w powiecie wieluńskim. Łódź 1928.
- Śliwiński F.—Andersen R.** Zbiór ustaw... w Okręgu Szkolnym Pomorskim. Toruń 1932.
- Irzyk S.** Dzielny rozkład materiału nauk. dla V kl. szk. powsz. Lwów 1933.
- Buddenbrock W.** Świat zmysłów. Warszawa 1933.
- Jędrzejewiczowa M. i Seweryn St.** Nowa szkoła polska a życie. W-wa 1933.
- Chodak E.** Wskazówki metodyczne do elementarza. Warszawa 1933.
- Pohoska H.** Historia w szkole powszechnej. Warszawa 1933.
- Gądzikiewicz.** Ważniejsze zaburzenia zdrowia w wieku szkolnym. Kraków 1933.
- Chodak E.** Ćwiczenia polskie. Kraków 1933.
- Piłsudski J.** Pisma — mowy — rozkazy. Tom V. Kraków 1933.
- Dyskusja prasowa wokół książki „Droga na wschód Rzymu”. Kraków 1933.
- Michalina Mościcka. Kraków 1933.
- Spasowski W.** Wyzwolenie człowieka w świetle filozofii. Kraków 1933.
- Daszyńska-Golińska Z.** Polityka społeczna. Kraków 1933.
- Dobrowolski A.** Męczennicy polarni. Kraków 1933.
- Mickiewicz W.** Pamiętniki. Tom III. 1870—1925 Kraków 1933.
- Hławiczka K.** Płeń! na uroczystości państwowe. Kraków 1933.
- Taylor E.** Pojęcie współdzielczości. Kraków 1915.
- Wierchy. — Rok X. — 1932. Kraków 1932.
- Krzewiński L.** Pierwsza pomoc w zatruciach gazami bojowymi. Lwów 1933.
- Rabinowiczówna S.** Wilno w Powstaniu roku 1830—31. Wilno 1932.

- Kosiński K.** Drogi religijne w literaturze polskiej. Warszawa 1930.
- Piasek F.** Marysine śpiewki. Cz. I i II. Płock.
- Rose K.** Wspomnienia berlińskie. Warszawa 1932.
- Rosen J.** Wspomnienia 1860—1925. Spisała Anna Leo. Warszawa 1933.
- Zaruski M.** Na skrzydłach jachtów. Warszawa.
- Dyboski R.** Żywiol morski w twórczości J. Conrada. Toruń 1932.
- Pohoska H. i Wysznacka M.** Z naszej przeszłości. V klasa szkoły powsz. Warszawa 1933.
- Tairow.** Zapiski reżysera.
- Jasinowski B.** Wschodnie chrześcijaństwo a Rosja. Wilno 1933.
- Kopp G.** Pod turecką banderą. Pamiętniki radjotelegrafisty z „Goeben”. Warszawa 1933.
- Koral W.** Przez partje, związki, więzienia i Sybir. Wspomnienia. W-wa 1933.
- Miloński Z.** Najwięźlejszy podręcznik literatury polskiej. Warszawa 1933.
- Halaunbrenner M.** Ćwiczenia praktyczne z fizyki — magnetyzm... W-wa 1930.
- Cycero T.** W obronie prowincji Sycylii. Warszawa 1928.
- ” Wybór mów, III. Warszawa 1932.
- Szczepański J.** Wybór z pism retorycznych Cyncerona. Warszawa 1928.
- Gaertner H. i Passendorfer A.** Poradnik gramatyczny. Warszawa 1933.
- Serejski M.** Historia powszechna na kl. I gimnazjum. Warszawa 1933.
- Chlebowski B.** Jak powstały „Dziady” Kowieńskie. Warszawa 1911.
- Limanowski B.** Tadeusz Kościuszko. Warszawa.
- Maciejowski J.** Dwaj Marszałkowie. Ks. J. Poniatowski—J. Piłsudski. W-wa 1928.
- Piłsudski J.** Rok 1920. Warszawa 1924.
- Przybyszewski S.** Szopen a Naród. Kraków.
- Smoleński J.** Geografia Polski dla I kl. gimn. Lwów 1933.
- Chwalewik E.** Święto Książki Polskiej. Biblijografia. Warszawa 1928.
- Grzybowska K.** Teatr mieszczański a teatr idei. Kraków 1933.
- Krofta K.** Zwięzłe dzieje Czechosłowacji. Kraków 1934.
- Otmars-Berson J.** Nowa Rosja na przełomie dwóch piatiletek. W-wa 1933.
- Somogyi E.** Karpiński — Mickiewicz. Nowy Sącz 1930.
- Teatr. Kniha o nowom teatre. S. P. B. 1908.
- Mickiewicz A.** Dzieła poetyckie. Wydał T. Pini. Nowogródek 1933.
- Staff L.** Tęcza łez i krwi. Pisma, t. 15. Warszawa 1933.
- Uniłowski Z.** Człowiek w oknie. Warszawa 1933.
- Szaniawski J.** Adwokat i róże. Żeglarz. Ptak. Warszawa 1930.
- Choynowski P.** W młodych oczach — powieść. Warszawa 1933.
- Fernandez R.** Rekord — powieść. Warszawa 1933.
- Lewicka A.** Z naszego morza i przymorza — opow. dla młodz. Lwów 1932.
- Smejkal J. — Vojtech V.** Sfora bieguna południowego. Warszawa.
- Morcinek G.** Narodziny serca — pow. dla młod. Poznań
- Burnett Fr.** Little Lord Fauntleroy. Warszawa 1933.
- Szczepkowska M.** Dom na prowincji — powieść. Warszawa 1933.

Część nieurzędowa.

161.

Teatr dla młodzieży szkół średnich

m. Wilna i okolic

w r. szk. 1932—33.

I. Pierwszy rok istnienia teatru dla młodzieży szkół średnich w Wilnie pozwala obecnie ustalić w pewnym zakresie osiągnięte wyniki, a poczynione spostrzeżenia i próby, wreszcie ankieta, przeprowadzona wśród młodzieży przy zamknięciu pierwszego okresu teatralnego dla szkół, rzucają światło na ważne zagadnienie teatru szkolnego.

II. Zarówno ze względu na należyte zorganizowanie polonistyki w szkołach średnich, jak i wartości wychowawcze, tkwiące w obcowaniu młodzieży ze sztuką sceniczną, zbliżenie szkoły do dobrego teatru staje się poważnym postulatem nowoczesnej pedagogiki.

Wychodząc z założenia, że teatr zawodowy, wystawiając rokrocznie szereg utworów literackich, poruszających w pięknej formie różnolite zagadnienia z zakresu estetyki i życia społecznego, *może walnie przyczynić się do aktualizacji nauczania szkolnego*, postanowiliśmy stworzyć warunki, w których młodzież mogłaby plena manu czerpać ze skarbnicy żywego słowa, płynącego ze sceny. Potraktowaliśmy teatr, jako wielką pracownię humanistyczną, mającą możliwość swoistego oświetlenia za pomocą środków wokalnie-scenograficznych materiału naukowego, przewidzianego do opracowania w szkole.

Na tem tle w marcu 1932 r. powstał projekt wciągnięcia szkoły do teatru, albo raczej—teatru do pracy szkolnej.

W pierwotnym projekcie wychodziliśmy z takich założeń: „Teatry w Wilnie możnaby potraktować, jako część składową pracowni polonistycznych w gimnazjach wileńskich... Przez wyzyskanie teatru jako środka, ułatwiającego pracę polonistom, dałoby się głębiej i skuteczniej, — z wielkiem zaoszczędzeniem czasu, — przeprowadzić rozbiory literatury... Realizacja sceniczna utworu da uczniom, odpowiednio kierowanym przez nauczyciela, wyjaśnienie wielu zagadnień artystycznych i życiowych, byleby nauczyciel rozumiał, z jakimi zagadnieniami na jaką sztukę przychodzić... Kilka sztuk w roku szk., odpowiednio... w te-

atrze przestudjowanych i wraz z uczniami omówionych, ożywi polonistykę w gimnazjum i podnieś ją w oczach młodzieży". (Dz. Urz. K. O. S. W. 1932 nr. 11).

W dn. 15 marca 1932 projekt uruchomienia teatru dla szkół średnich uzyskał aprobatę P. Kuratora O. S. Wil. W lecie 1932 r. odbyły się konferencje z dyrekcją teatru na Pohulance, we wrześniu ułożono plan pracy.

W porozumieniu z teatrem nazwaliśmy przedstawienia teatralne dla młodzieży „ćwiczeniami teatralno-literackimi”, aby odróżnić zamierzoną akcją od działalności teatru szkolnego, operującego wyłącznie siłami uczniów i mającego inne skromniejsze zadania.

Tak ostatecznie ustalony plan pracy znalazł wyraz w okólniku K. O. S. W. z dnia 7 października 1932 r. (Nr. II-31968/32):

„W trosce o podniesienie i ożywienie polonistyki w szkołach średnich Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego w porozumieniu z kierownictwem artystycznym teatrów miejskich Z. A. S. P. w Wilnie organizuje, oprócz uczniowskiego teatru międzyszkolnego i nadsyłania szkołom recenzji teatralnych, w b. r. szk. stałe raz w tygodniu w soboty ćwiczenia teatralno-literackie, składające się z następujących części:

1. z prelekcji, charakteryzujących utwór pod względem historyczno-literackim, społecznym, etycznym i t. p. a wygłaszanych przez przedstawiciela nauczycielstwa w Wilnie.

2. z rozbioru scenicznego, uwzględniającego składniki realizacji teatralnej utworu na scenie w oświetleniu fachowego przedstawiciela teatru.

3. z wzorowego przedstawienia sztuki.

Ćwiczenia powyższe niewątpliwie ułatwią i pogłębia pracę polonistów w szkole, przeto winny być traktowane jako b. ważna pomoc naukowa w szkole.

Z tego względu zechcą Dyrekcje pobierać z dniem 1. X. 32 r. od uczniów(nic) klas starszych (VI, VII, VIII) stałe po 50 gr. miesięcznie na fundusz teatralny, od uczniów klas pozostałych po 50 gr. raz w półroczu szkolnem.

Ćwiczenia teatralno-literackie będą się odbywały w teatrze na Pohulance w soboty od godziny 12-ej przy udziale nauczycieli i artystów teatru i winny być traktowane jako obowiązkowe lekcje szkolne”.

Z przedsięwzięciem tem łączyliśmy nadzieje, wyrażone w artykule, umieszczonym w „Dz. Urz. K. O. S. W. z dn. 1-XI-32 r.”. „Powyższe ćwiczenia literacko-teatralne i przeżycia młodzieży z nimi związane winny dać obfity materiał do rozbiorów literackich na godzinach szkolnych. Repertuar dobrany jest tak, iż wszystkie najważniejsze style w dziejach sztuki dramatycznej zostaną uwzględnione, a polonista i kierowana przezeń młodzież będą mieli obszerny źródłowy materiał do należytego opracowania najważniejszych arcydzieł dramatycznych, przewidzianych w programie szkolnym. W wypracowaniach na tematy literackie młodzież będzie operowała nie książkowymi frazesami i konwencjonalną blagą, ale swemi rzeczywistemi przeżyciami, których szczerość nie powinna być niczem skrepowana, aby istotnie szkoła nasza mogła trzymać stale rękę na pulsie fermentów i poczynań ideologicznych, nurtujących w sercach podrastającego pokolenia”.

W okólniku z dn. 22. X. 32 r. podkreślono stanowisko nauczyciela wobec teatru: „Po przedstawieniu teatralnem dla młodzieży na najbliższych lekcjach szkolnych nauczyciele (ki) przedmiotów humanistycznych winni zebrać wrażenia młodzieży, oświetlić je odpowiednio, uzupełnić nowemi faktami, związać z kursem swego przedmiotu, a osiągnięte w ten sposób wyniki zamknąć w zwartej rekapitulacji. Pożądanem jest, aby poloniści notowali w osobnych zeszytach zarisy dyskusyj klasowych i ich wyniki na tematy, związane z teatrem. Spostrzeżenia w tej dziedzinie mogą stać się przedmiotem obrad na konferencjach miesięcznych PP. Dyrektorów i Nauczycielstwa szkół średnich m. Wilna”.

III. W toku realizacji powyższych zamierzeń wyłoniły się tu następujące zagadnienia:

1. należyte instruowanie nauczycielstwa o zadaniach, charakterze przedstawień dla młodzieży i sposobach wyzyskania widowisk dla celów szkolnych — wychow. i naukowych.

2. Wybór odpowiednich godzin w dniu pracy ucznia na widowiska teatralne, takich, aby:

- a) obowiązujące rozkłady lekcyj nie ucierpiały;
- b) aby młodzież mogła zachować wieczory na przygotowanie lekcyj szkolnych;
- c) aby cała młodzież, a zwłaszcza mieszkająca daleko — na przedmieściach lub poza miastem, nie ponosiła ciężaru dwukrotnego w ciągu dnia przybywania do szkoły;

d) aby zajęcia szkolne popołudniowe, zwłaszcza w szkołach zawodowych mogły się odbywać normalnie.

3. Zorganizowanie sprawnego i punktualnego przybywania do teatru (z najmniejszą stratą czasu) szkół, położonych w różnych punktach miasta a nawet z N.-Wilejki i Trok.

4. Utrzymanie porządku w masach uczniowskich, udających się do teatru — tak w szkole, jak w drodze do teatru i w teatrze.

5. Dobór repertuaru, odpowiedniego i ciekawego dla uczniów rozmaitych typów szkół, różnego wieku (od 10 do 23 lat), różnych narodowości i o różnym przygotowaniu przy niejednorodnym opanowaniu języka polskiego.

6. Wreszcie sfinansowanie całego przedsięwzięcia, obejmującego tysiączne rzesze młodzieży.

IV. Rozbieżności w sposobach realizacji tak licznych postulatów były znaczne: różne były zapatrywania na potrzebę teatru dla młodzieży, na sposoby pobierania opłat, na terminy przedstawień i t. p. — słowem w każdej sprawie powstawały liczne wątpliwości i sprzeczne zdania, co się ujawniło na konferencji dyrektorów.

Wobec tego — całą niemal pracę organizacyjną we wszystkich szczegółach Kur. O. S. W. wzięło na siebie. Tylko skoncentrowanie kierownictwa w jednym ręku pozwoliło zabezpieczyć przedsięwzięciu ład i sprawność. Niemniej przecież dużo pracy położyli dyrektorzy gimnazjów, poszczególni nauczyciele, oraz Koło polonistów, utworzone równocześnie z rozpoczęciem działalności teatru dla szkół.

V. Oceniając całoroczną pracę i jej wyniki, możemy stwierdzić, że w znacznym stopniu osiągnięto:

1. Wyszkolenie młodzieży w zakresie zbiorowego występowania jej w miejscach publicznych.

2. Zbliżenie szkół różnych typów i młodzieży szkolnej, pochodzącej z różnych środowisk.

3. Obudzenie zapału do teatru (ankieta).

4. Rozszerzenie zainteresowań młodzieży.

5. Zacieśnienie węzłów, łączących nauczycielstwo z teatrem i sztukami pięknymi.

6. Ułatwienie młodzieży rozumnego spędzania wolnego czasu, dzięki czemu uratowano około 96,000 godzin życia młodych inteligentów in spe od bezmyślnego roztrwonienia, od szpetoty lenistwa i bezcelowego waleśania się na ulicach w godzinach przedwieczorowych.

7. Wreszcie pogłębione poznanie przez młodzież szkół średnich ogólnokształcących, zawodowych i zakładów kształcenia nauczycieli nast. 7 arcydzieł literatury: baśni M. Maeterlincka „Niebieski ptak“, dramatu St. Wyspiańskiego „Zygmunt August“, dramatu A. Tolstoja „Car Iwan Groźny“, dramatu Fr. Schillera „Don Carlos“, komedji St. Żeromskiego „Uciekła mi przepióreczka“, dramatu St. Wyspiańskiego „Wesele“, dramatu H. Ibsena „Wróg ludu“.

Ogółem odbyły się 42 przedstawienia dla młodzieży z 33,753 widzami ze szkół średnich i około 3,000 widz. ze szkół powszechnych. Przeciętna frekwencja na 1 przedstawieniu wynosiła ok. 800 uczniów (ic).

A. Według wieku widzowie teatru szkolnego dzielą się jak następuje:

Około 9600 uczniów (i -nic) klas młodszych (do kl. 5 włą.).

Około 24153 uczniów (i -nic) klas starszych (6, 7 i 8).

Jedno przedstawienie w dn. 20-V. 32 r. wyłącznie dla maturzystów—był to przegląd i generalny egzamin w teatrze w czasie przedstawienia „Wroga ludu“.

B. Według typów szkół:

Seminarja: 3612 uczn.

Szk. Zawodow. 10.542 uczn.

Gimnazja: 19.499. uczn.

C. Według języka naucz. szkolnego:

Szk. białor.	Szk. ros.	Szk. lit.	Szk. żyd.	Szk. pol.
920 widz.	496 widz.	1108 widz.	7458 widz.	23771 widz.

Jeżeli doliczyć 20 proc. uczniów nar. żydowskiej ze szkół polskich w teatrze było około 12.000 Żydów.

Ogółem na mniejszości narodowe przypada 15.022 widzów, resztę stanowią Polacy — około 18.000.

D. Sprawozdanie finansowe wykazuje, że

wpłynęło opłat, pobieranych od uczniów . . .	zł. 17.900 gr. 05
wypłacono administracji teatru	zł. 16.400
koszty administracyjne	zł. 90
saldo na dzień 20 sierpnia 1933 r.	zł. 1.410 gr. 05

Otrzymane wyniki pozwalają nam wierzyć w powodzenie teatru szkolnego i upoważniają do tego, aby się zwrócić z gorącą prośbą do nauczycielstwa, rodziców i najszerszych kół społeczeństwa o współdziałanie w pracy wychowawczej, wykonywanej przez szkołę i teatr.

W zapoczątkowanej akcji chodzi o rzecz niebylejaką: o *stworzenie w podrastającym pokoleniu popytu na sztukę i o rozwinięcie w niem wrażliwości na wysiłki ludzi twórczych we wszelkich sferach życia społeczno-państwowego.*

Edw. Rzeszowski.

162.

Nowy ustrój szkolnictwa. Nowe programy.

Biblijografia.

1933 r.

T. Banach	— Dziecko wiejskie a szkoła. Praca szkolna Nr. 8 r. 1933.
L. Bard	— O reformę organizacji roku szkolnego Głos Nauczycielski Nr. 7 wrzesień 1933 r.
S. Bąkowski	— Zasady konstrukcji nowego programu szkoły powszechnej i gimnazjum. Oświata i Wychowanie Nr. 5 r. 1933.
S. Belżecki	— O przysposobienie społeczno-gospodarcze w nowych programach szkolnych. Życie szkolne Nr. 5—6 r. 1933.
E. Birzowska	— Jak realizować program kl. I. O nauce

- czytania metodą Decroly'ego oraz metodą zdaniową. Praca Szkolna Nr. 1 wrzesień 1933 r.
- S. Błasiński — Albo—albo.—Ogniskowiec Nr. 12 r. 1933
- E. Borkołowska — Jak wyzyskać praktycznie wycieczki jesienne przy nauczaniu przyrody w klasach łączonych, V, VI i VII. — Praca w klasach łączonych Nr. 1 wrzesień 1933 r.
- S. Bukowiecki — Odraczanie obowiązku szkolnego i przyjmowanie dzieci do szkoły powszechnej—Głos Nauczycielski Nr. 36 r. 1933.
- J. Bystron — Rola społeczna szkoły. — Ruch Pedagogiczny Nr. 1 wrzesień 1933 r.
- J. S. Bystron — Wychowanie państwowe — Kultura Pedagogiczna Nr. 2 r. 1933.
- K. Bzowski — O nowych programach geografji w szkole powszechnej — Przyjaciel Szkoły Nr. 15 r. 1933.
- W. Chmielowiec — Zasada stopniowania trudności w nowym programie arytmetyki z geometrją—Dziennik Urzędowy Kuratorjum Okręgu Szkolnego Łuckiego Nr. 7 (102) 1933 r.
- W. Choma — Czytajmy programy — Przegląd Nauczycielski Nr. 2 październik 1933 r.
- R. Dłubak — Myśli o wychowaniu państwowem — Życie Krzemienieckie Nr. 1 r. 1933.
- St. Dobraniecki — Jak realizować program klasy I. O nauce czytania metodą wyrazową—Praca Szkolna Nr. 1 wrzesień 1933 r.
- St. Dobraniecki — Aby realizować wychowanie państwowe...—Życie Szkolne Nr. 9 r. 1933
- St. Dobraniecki — Organizacja pracy w klasie II na podstawie nowego programu — Warszawa, wyd. Gebethnera i Wolffa—Biblioteka nauczyciela szkoły powszechnej r. 1933

- E. Doliński — Kreślenie wielokąta w kl. V. szkoły powszechnej metodą rzutowania wierzchołków na oś (nowy program str. 16)—Echo Nauczycielskie Nr. 7 r. 1933.
- St. Dobraniecki — Zagadnienie realizacji nowej szkoły — Przegląd Nauczycielski Nr. 3 r. 1933.
- K. Drenowski — Praca indywidualna i zespołowa nauczycieli nad zagadnieniami gospodarczymi — Dziennik Urzędowy Kuratorjum Okręgu Szkolnego Warszawskiego Nr. 1 r. 1933.
- S. Drzewiecki — Rozważanie programowe — Ogniwko Nr. 2 r. 1933.
- S. Drzewiecki — Znaczenie państwowe jednolitego ustroju szkolnictwa — Wyd. Kuratorjum Okręgu Szkolnego Warszawskiego—Z teorii i praktyki wychowania. Praca zbiorowa r. 1933.
- J. Durejkowa — Wychowanie obywatelskie w oddziale I szkoły powszechnej w świetle nowego programu — Sprawy Nauczycielskie Nr. 7 r. 1933.
- K. Dzieduszko — Regionalizm a nowe programy szkolne—Przegląd Nauczycielski Nr. 3 r. 1933.
- M. Dzierzbicka — Wychowanie przedszkolne w ustawie ustrojowej. — Przedszkole Nr. 1 wrzesień r. 1933.
- Dr. W. Dziegiel — Współpraca nauczyciela szkoły średniej z nauczycielem szkoły powszechnej — Ogniskowiec Nr. 14 r. 1933.
- M. Egiersdorff — Nauka języka polskiego w klasach łączonych V, VI i VII w szkole powszechnej czteroklasowej. — Praca w klasach łączonych. Nr. 1 wrzesień r. 1933.
- E. Erlich — Na marginesie reformy szkolnej.—Polska Niepodległa Nr. 22—23 r. 1933.
- E. Frelkowa — Doksztalcanie młodzieży—Wiedza i Życie Nr. 2 r. 1933.

- A. G. — Nowe programy a regionalizm — Przegląd Nauczycielski Nr. 1 wrzesień 1933 r.
- W. G. — Projekt ustroju szkół mechanicznych — Oświata i Wychowanie Nr. 4 r. 1933.
- H. Gaertner — Przewodnik metodyczny do podręcznika Mowa polska. Dla kl. I. gimnazjum — Warszawa, Książnica Atlas. r. 1933.
- Wł. Gałęcki. — Gimnazjum w nowym ustroju szkolnym. — Gimnazjum Nr. 1 wrzesień 1933 r.
- Wł. Gałęcki — Ku odrodzeniu dusz — Zręb Nr. 1 r. 1933.
- J. Gatnikiewicz — Poważne przeszkody — Przegląd Nauczycielski Nr. 1 r. 1933.
- N. Gąsiorowska — W sprawie nauczania historii społeczno-gospodarczej w szkole zawodowej — Przegląd Historyczny, zeszyt pierwszy r. 1933.
- Dr. L. Goldscheider — Jeszcze w sprawie obowiązku szkolnego na Śląsku — Ogniskowiec Nr. 8 r. 1933.
- Dr. W. Grabski — Czynniki gospodarczy i realizacja ustawy o ustroju szkolnictwa — Przegląd Pedagogiczny Nr. 9—10 r. 1933.
- K. Greb — Jak czytać nowe programy — Praca Szkolna Nr. 1 wrzesień 1933 r.
- Z. Gryń — W atmosferze realizacji wychowania obywatelsko-państwowego na terenie szkoły powszechnej. Żywy tygodnik w szkole — Przegląd Nauczycielski Nr. 1 wrzesień 1933r.
- A. Grzegorzewski — Polska i jej kultura jako oś programowa w nowych programach szkół powszechnych — Dziennik Urzędowy Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego Nr. 8—9 r. 1933.
- W. H. — Z zagadnień wychowania gospodarczego w szkole powszechnej — Praca Szkolna Nr. 8 r. 1933.

- S. Hagemejer — Sprawa sześciolatek — Ogniskowiec Nr. 8 r. 1933.
- K. Hławiczka — Interpretacja programu nauki śpiewu dla klasy 5-ej — Śpiew w szkole Nr. 1 wrzesień 1933 r.
- K. Hławiczka — Nowy program nauki śpiewu w szkole powszechnej — Muzyka w szkole Nr. 9—10 r. 1933.
- Dr. W. Hoszowska — Jak realizować nowy program historii (część I-a) — Warszawa, wyd. Gebethnera i Wolffa — Biblioteka nauczyciela szkoły powszechnej r. 1933.
- Dr. W. Hoszowska — Zajęcia praktyczne z zakresu kultury życia codziennego. Pierwszy szczebel programu. — Warszawa — Nasza Księgarnia r. 1933.
- J. Ippolidt — Nauka języków nowożytnych w nowym gimnazjum — Neofilolog Nr. 2 r. 1933.
- K. Janczykowski — Wycieczki szkolne a nowy ustrój szkolnictwa — Dziennik Urzędowy Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lubelskiego Nr. 5 (17) 1933 r.
- K. Jaroszewski — Na tle prac nad reformą ustroju szkolnictwa — Szkoła Zawodowa Nr. 7 r. 1933.
- T. Jarzyna — Udział szkoły w życiu gospodarczym środowiska. O charakter lekcji przyrody — Praca Szkolna Nr. 8 r. 1933.
- S. Jezior — Udział szkoły w życiu gospodarczym środowiska. Jedwabnictwo a szkoła — Praca Szkolna Nr. 8 r. 1933.
- C. Jędraszko — Gimnazjum w nowym roku szkolnym — Przegląd Nauczycielski Nr. 1 r. 1933.
- Janusz Jędrzejewicz — U podstaw idei wychowawczej Marszałka — Zręb Nr. 1 r. 1933.
- A. K. — Od czego zaczynać pracę w II roku nauczania — Praca Szkolna Nr. 1. r. 1933.

- K. K. — Pierwiastki wychowania obywatelsko-państwowego w wychowaniu fizycznym.— Wychowanie Fizyczne w szkole Nr. 1 wrzesień 1933.
- M. Karawan — Na horyzoncie nowych dróg — Sprawy Nauczycielskie Nr. 7 r. 1933.
- M. Karawan — Zasadnicze elementy budowy nowych programów — Sprawy Nauczycielskie Nr. 8 r. 1933.
- S. Klebanowski — Przebudowa szkoły powszechnej— Oświata i Wychowanie Nr. 2—3 r. 1933.
- S. Klebanowski — Szkoły powszechne różnych stopni — Oświata i Wychowanie Nr. 4 r. 1933.
- Z. Klemensiewicz — Poradnik dydaktyczny do pogadank z języka polskiego z obrazkami dla kl. I i II szkół powszechnych. — Warszawa, Książnica Atlas r. 1933.
- Z. Klemensiewicz — Poradnik dydaktyczny do podręcznika Język Polski. Ćwiczenia i pogadanki gramatyczne. Dla kl. I gimnazjum — Warszawa, Książnica Atlas r. 1933.
- Ż. Klemensiewicz — Poradnik dydaktyczny do podręcznika Język Polski. Dla V kl. szkoły powszechnej— Warszawa, Książnica Atlas r. 1933.
- A. Kłodziński — Warunki nowej koncepcji nauczania historii — Wiadomości historyczno-dydaktyczne, zeszyt 2, r. 1933, Lwów.
- M. Kotarbińska — Cykle, lekcje wspólne, praca cicha.— Praca w klasach łączonych Nr. 1 r. 1933.
- M. Kotarbiński — Organizacja pracy w kl. I na podstawie nowego programu — Warszawa, wyd. Gebethnera i Wolffa — Biblioteka nauczyciela szkoły powszechnej r. 1933.
- M. Krawczyk — Duch nowych programów ćwiczeń cielesnych w szkole powszechnej. — Wycho-

- wanie Fizyczne w szkole Nr. 1, wrzesień, 1933 r.
- M. Krawczyk — Nowe programy ćwiczeń cielesnych w szkołach powszechnych. — Start Nr. 17 wrzesień 1933 r.
- A. Kruczkowska — Zagadnienia wychowawcze w nowych programach — Echo Nauczycielskie Nr. 7, r. 1933.
- B. Kubski — Twórczość nauczyciela a nowe programy — Warszawa, wyd. Gebethnera i Wolffa — Biblioteka nauczyciela szkoły powszechnej r. 1933.
- Dr. J. Kuchta — Dziecko wstępujące do szkoły — Przyjaciel Szkoły Nr. 11 r. 1933.
- Dr. J. Kuchta — Psychika dziecka wiejskiego — Przyjaciel Szkoły Nr. 12 r. 1933.
- Dr. J. Kuchta — Rozwój psychiczny dziecka wiejskiego — Kwartalnik Pedagogiczny Nr. 2, r. 1933.
- Dr. J. Kuchta — Rozwój psychiczny młodzieży a praca szkolna — Warszawa, Nasza Księgarnia r. 1933.
- Dr. J. Kuchta — W obliczu nowych programów. Psychologiczne podstawy nowych programów — Praca Szkolna Nr. 10 r. 1933.
- Dr. F. Kulański — Ideał wychowawczy w ustawie o ustroju szkolnictwa z dnia 11 marca 1932 r. — Przyjaciel Szkoły Nr. 3 r. 1933.
- Dr. F. Kulański — Plan pracy kierownika szkoły powszechnej — Przyjaciel Szkoły Nr. 11 i 12 r. 1933.
- Dr. F. Kulański — Przygotowanie społeczno-obywatelskie — Przyjaciel szkoły Nr. 6 r. 1933.
- Dr. F. Kulański — Uwzględnienie potrzeb życia gospodarczego — Przyjaciel Szkoły Nr. 10 r. 1933.
- Dr. F. Kulański — Wychowanie państwowe, narodowe, obywatelskie — Przyjaciel Szkoły Nr. 4 r. 1933.

- Wł. Kwietniowski — Nowy rok szkolny — Życie Krzemienieckie Nr. 8 r. 1933.
- A. L. — Projekt ustroju szkół hutniczych i odlewniczych — Oświata i Wychowanie Nr. 5 r. 1933.
- W. L. — Na marginesie reformy szkolnej — Miesięcznik Katechetyczny i Wychowawczy VI—VII r. 1933.
- Dr. L. Langholz — Wychowanie państwowo-obywatelskie na podstawie nauczania przedmiotów pedagogicznych — Dziennik Urzędowy Kuratorium Okręgu Szkolnego Warszawskiego Nr. 1 r. 1933.
- Fr. Laskowski — Nowe programy. Język polski. Gimnazjum Nr. 1 wrzesień 1933.
- M. Lichtschein — Rehabilitacja podręcznika szkolnego. (Na marginesie nowych programów szkolnych). Przyjaciel Szkoły Nr. 13 r. 1933.
- A. Litwin — W obliczu nowych programów. Uwagi ogólne — Praca Szkolna Nr. 10 r. 1933.
- H. Lotholc — Duch Komisji Edukacji Narodowej w nowych programach szkolnych—Praca Szkolna Nr. 1 r. 1933.
- T. Łaciak — Kierownik i nauczyciel u progu nowego roku szkolnego — Ogniskowiec Nr. 13, 14, 15, r. 1933.
- L. Łyszczarczyk — Na marginesie nowych programów A. Geografia — Sprawy Szkolne Nr. 8 r. 1933.
- S. M. — Nowy program—Głos Nauczycielski Nr. 1 wrzesień r. 1933.
- Z. M. — Czynniki obywatelskie w nowych programach szkolnych — Polska Niepodległa Nr. 22—23 r. 1933.
- S. Machowski — Wychowanie gospodarcze w nowych pro-

- gramach — Warszawa, wyd. Gebethnera i Wolffa — Biblioteka nauczyciela szkoły powszechnej r. 1933.
- Dr. E. Maleczyński — Nowe programy. Historia — Gimnazjum Nr. 2 wrzesień 1933 r.
- J. Marszałek — Inteligencja wiejska, a nowa ustawa — Wiejska droga Nr. 1 r. 1933.
- T. Mayzner — Jak realizować nowy program śpiewu (część I-a) — Warszawa, wyd. Gebethnera i Wolffa — Biblioteka nauczyciela szkoły powszechnej r. 1933.
- J. Mazurek — Wstępne zajęcia rękodzielnicze w I i II klasie szkoły powszechnej — Rysunki i Zajęcia Praktyczne Nr. 1 r. 1933.
- J. Menzel — Jak realizować program nauki historii w klasie piątej szkoły powszechnej III stopnia — Przyjaciel Szkoły Nr. 13 r. 1933.
- J. Menzel — Metoda zdaniowa a metoda wyrazowa — Przyjaciel Szkoły Nr. 15 r. 1933.
- J. Menzel — Nowy program języka polskiego a problem cichego czytania w szkole powszechnej — Przegląd Nauczycielski Nr. 1 wrzesień 1933 r.
- J. Menzel — Prace indywidualne i zespołowe w szkole powszechnej — Przegląd Nauczycielski Nr. 2 październik 1933 r.
- J. Michałowska — Zagadnienia wychowawcze w nowych programach — Warszawa, wyd. Gebethnera i Wolffa — Biblioteka nauczyciela szkoły powszechnej r. 1933.
- T. Miller — Język polski w klasach łączonych I i II — Praca w klasach łączonych Nr. 1 r. 1933.
- J. Mirski — Nauczyciel wychowawca jego dobór i kształcenie ze stanowiska zasadniczej funkcji wychowania — Zrąb Nr. 2 r. 1933.

- K. Mongiałówna — Nauczanie arytmetyki z geometrią w klasach łączonych V, VI i VII — Praca w klasach łączonych Nr. 1 r. 1933.
- Ks. W. Niemyski — O nauczaniu dzieci wiejskich — Miesięcznik Katechetyczny i Wychowawczy Nr. 7 r. 1933.
- Ks. W. Niemyski — Nowe programy — Przegląd Pedagogiczny Nr. 23—24 r. 1933.
- Ks. W. Niemyski — Oblicze nowych programów szkolnych — Miesięcznik Pedagogiczny Nr. 8—9 r. 1933.
- Ks. W. Niemyski — O cenach nowych podręczników szkolnych — Przyjaciel Szkoły Nr. 14 r. 1933.
- Z. Nieniewska — Zagadnienia kulturalne w nauce języków obcych — Zrąb Nr. 2 r. 1933.
- M. Ochmanówna — Udział szkoły w życiu gospodarczem — Praca Szkolna Nr. 3 r. 1933.
- Dr. W. Olszewski — Na marginesie reformy szkolnej. (Zagadnienie egzaminów w szkole średniej). 1. Dzisiejszy stan zagadnienia — 2. Wytyczne przyszłej reformy — Muzeum Nr. 1 r. 1933.
- J. Ostrowski — Kontury idei państwowej — Zrąb Nr. 1 r. 1933.
- Dr. J. Pelcowa — Podstawy psychologiczne i socjologiczne w nowych programach szkół powszechnych — Dziennik Urzędowy Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego Nr. 8—9 r. 1933.
- Dr. St. Pilch — Starożytność klasyczna w programie nauki nowego gimnazjum i nowe do niej podręczniki—Przegląd Pedagogiczny Nr. 27—28 r. 1933.
- M. Polackówna — Uwagi na marginesie programów geografii w szkole powszechnej — Czasopismo geograficzne Nr. 1—2 r. 1933.

- Dr. H. Pohoska — W obliczu nowych programów. Elastyczność programów szkolnych — Praca Szkolna Nr. 10 r. 1933.
- H. Pohoska — Wycieczki społeczne. Uwagi zasadnicze — Zrąb Nr. 2 r. 1933.
- I. Posseltówna — Praca w zespole jako czynnik wychowania społecznego — Zrąb Nr. 2 r. 1933.
- I. Posseltówna — Wycieczki społeczne. Z doświadczeń szkolnych — Zrąb Nr. 2 r. 1933.
- F. Potocki — Charakterystyka nowego programu rysunku — Przyjaciel Szkoły Nr. 15 r. 1933.
- J. Puternicka — Udział szkoły w życiu gospodarczym środowiska. W sprawie ogródków szkolnych — Praca szkolna Nr. 8 r. 1933
- J. Puternicka — Przebudowa — Ognisko Nauczycielskie Nr. 5 r. 1933.
- J. Puternicka — Przed drugim etapem realizacji nowego programu ustroju szkolnictwa — Ognisko Nauczycielskie Nr. 6 r. 1933.
- M. Radomski — Udział szkoły w życiu gospodarczym środowiska. Zioła lecznicze naszej okolicy — Praca szkolna Nr. 8 r. 1933.
- W. Radziwonowicz — O „organizacyjnym” wychowaniu młodzieży — Zrąb Nr. 2 r. 1933.
- W. Radziwonowicz — Rozkład szczegółowy materiału naukowego dla publicznych szkół powszechnych. Opracowany w myśl programu (projektu) Ministerstwa W. R. i O. P. na rok szkolny 1933/34 — Drukarnia Państwowa w Łodzi.

- M. S. — Sieć szkolna jako współczynnik rozwiązania zagadnienia podziału szkoły powszechnej na stopnie organizacyjne—Przeгляд Nauczycielski Nr. 6 r. 1933.
- S. S. — Prace ustrojowe w dziedzinie szkolnictwa zawodowego—Oświata i wychowanie Nr. 2—3 r. 1933.
- S. S. — Projekt ustroju szkolnictwa handlowego—Oświata i wychowanie Nr. 4 r. 1933.
- S. Seweryn — Podstawowe założenie szkoły średniej ogólnokształcącej w nowym ustroju—Oświata i Wychowanie Nr. 4 r. 1933.
- S. Seweryn — Na marginesie nowej ustawy w ustroju szkolnictwa. Z teorii i praktyki wychowania. Praca zbiorowa. — Wyd. Kuratorjum Okręgu Szkolnego Warszawskiego r. 1933.
- M. Sjudak — Udział szkoły w życiu gospodarczym środowiska. Warsztaty pracy.—Praca Szkolna Nr. 8 r. 1933.
- Dr. S. Skwaczyńska — Wobec postulatu wychowania religijnego—Zręb Nr. 2 r. 1933.
- W. Snopek — Kilka uwag na temat realizacji programu zajęć praktycznych w szkole powszechnej — Rysunki i Zajęcia Praktyczne Nr. 1 r. 1933.
- J. Sokołowski — Udział rodziców w tworzeniu nowej szkoły powszechnej — Przyjaciół Szkoły Nr. 13 r. 1933.
- J. Starościak — Jak realizować program klasy I. Ogólne założenia programu klasy I—Praca Szkolna Nr. 1 wrzesień r. 1933.

- J. Syska — Spór o charakter szkół na Śląsku. Odpowiedź na zarzuty przeciw państwowej ustawie o ustroju szkolnictwa. Katowice 1933 r.
- T. Sysło — Wyrazowa metoda czytania i pisania — Nasz Głos Nr. 1 wrzesień 1933 r.
- E. Szcherbicki — Wychowanie państwowe w nowych programach—Dziennik Urzędowy Kutatorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego Nr. 8—9 r. 1933.
- J. Szelejewski — Dziecko wiejskie — Gazeta Warszawska. Dodatki Naukowo-Popularne r. 1933.
- Z. Szulczyński — Kształcenie nauczycieli szkół powszechnych w świetle nowej ustawy — Oświata i Wychowanie Nr. 5 r. 1933.
- T. Szwec — Historia w niższych klasach szkoły powszechnej na tle starych i nowych programów—Echo Nauczycielskie Nr. 3 r. 1933.
- S. T. — O możliwościach doksztalcania ogólnego młodocianych — Polska Oświata Pozaszkolna Nr. 2 r. 1933.
- St. Tazbir — Ustawa o ustroju szkolnictwa a doksztalcanie młodocianych — Wiedza i Życie Nr. 1 r. 1933.
- . Ta zbir — Ustawa o ustroju szkolnictwa — Oświata i Wychowanie Nr. 1 r. 1933.
- St. Tazbir — Ustrój szkolny przed ustawą i według ustawy. (Wykresy i uwagi) — Oświata i Wychowanie Nr. 1 r. 1933.
- Videns — 6 do 14, czy 7—15 (artykuł dyskusyjny)—Ogniskowiec Nr. 3—5 r. 1933.

- Ks. M. S. Węglewicz — Ks. Ks. Prefekci w obliczu reformy programów—Miesięcznik Katechetyczny i Wychowawczy Nr. 7. r. 1933.
- St. Wiącek i J. Ciepielewski— Czytanie w szkole powszechnej—Warszawa, wyd. Gebethnera i Wolffa—Biblioteka nauczyciela szkoły powszechnej r. 1933.
- Dr. Br. Wieczorkiewicz — Drogi realizowania programu języka polskiego.—Gimnazjum Nr. 1 wrzesień 1933 r.
- St. Witaczkówna — Jedwabnictwo w szkole jako jedna z reform pracy szkolnej — Rysunki i Zajęcia Praktyczne Nr. 1 r. 1933.
- X — O racjonalną naukę rysunków w szkołach średnich ogólnokształcących — Rysunki i Zajęcia Praktyczne Nr. 1 r. 1933.
- Z. — Projekt ustroju szkół elektrycznych — Oświata i Wychowanie Nr. 5 r. 1933.
- M. Zabięłowa — Nowe wychowanie — Nasza Przyszłość t. XXVII r. 1933.
- M. Zaborowska — Szkolnictwo zawodowe w świetle nowej ustawy—Oświata i Wychowanie Nr. 2—3 r. 1933.
- Zbawnicki — Podział materiału nauczania na miesiące dla piątego oddziału szkoły powszechnej—Życie Szkolne Nr. 7—8 r. 1933.
- K. Zbiński — Podstawy organizacji roku szkolnego — Oświata i Wychowanie Nr. 1 r. 1933.
- T. Zyglar — 10-minutowe ćwiczenia codzienne — Wychowanie Fizyczne w szkole Nr. 1 wrzesień 1933 r.

Z. Żerańska

— Praktyczne wskazówki z zakresu kultury życia codziennego — Rysunki i Zajęcia Praktyczne Nr. 1 r. 1933.

Dr. H. Życzyński

— Uwagi do programu nauki w gimnazjach państwowych — Przegląd Pedagogiczny Nr. 27—28 r. 1933.

BIBLIOTEKA SZKOŁY Powszechnej

o g ł a s z a

WIELKI KONKURS

dla młodzieży z 100 nagrodami, wartości 1.000 zł.

na najtrafniejsze odpowiedzi na następujące 4 pytania:

1. Który tomik Biblioteki Szkoły Powszechnej przyniósł mi najwięcej zadowolenia i pożytku?
2. Jaki z cykliów Biblioteki Szkoły Powszechnej najbardziej mnie zaciekawia?
3. Czego oczekuję jeszcze od dalszych tomików Biblioteki Szkoły Powszechnej?
4. W jaki sposób przyczyniam się do rozpowszechnienia Biblioteki Szkoły Powszechnej wśród kolegów, koleżanek i znajomych?

Odpowiedzi z krótkim, prostym uzasadnieniem, przysyłać należy wprost do **Państwowego Wydawnictwa Książek Szkolnych we Lwowie, ul. Kurkowa 21**, do dnia 1-go lutego 1934 r. — Na kartkach z odpowiedzią należy podać imię i nazwisko, klasę, nazwę szkoły, miejscowość i pocztę.

Sąd Konkursowy, uproszony przez Wydawnictwo, wybierze 100 najlepszych odpowiedzi. Nagrodzony otrzyma w połowie lutego 1934 r. piękne książki wartości 10 zł.

Dotychczas wyszły z druku następujące tomiki **Biblioteki Szkoły Powszechnej**:

1. <i>Wacław Sieroszewski</i> : Józef Piłsudski.	2. <i>E. M. Szummer Szermentowski</i> : Litwa.
2. <i>Kazimierz Czachowski</i> : O Henryku Sienkiewiczzu.	26. <i>Adam Skalkowski</i> : Napoleon.
3. <i>Józef Rączkowski</i> : Polska w rodzinie narodów.	27. <i>Jan Bogumił Sokołowski</i> : O ptaszkach, gniazdkach i piskletach.
4. <i>Kazimierz Piekarczyk</i> : Czego się Kuba od harcerzy nauczył.	28. <i>Stanisław Rachwał</i> : Ks. biskup Bandurski.
5. <i>Jan Kuglin</i> : Jak powstaje książka.	29. <i>Piotr Laurecki</i> : Chemja czarodziejka.
6. <i>Brunona Bruchnańska</i> : Na własnej ziemi.	30. <i>Walerja Szalay Groele</i> : Milusińscy.
7. <i>Marja Czeska-Mączyńska</i> : Opowieść o św. Kindze.	31. <i>Jan Misiłowicz</i> : Służba Policji Państwowej.
8. <i>Zygmunt Nowakowski</i> : Cuda teatru.	32. <i>Majer Tauber i Jerzy Wajngerten</i> : Żydzi.
9. <i>Julja Jaworska</i> : Rok 1863.	33. <i>Kazimierz Buczkowski</i> : Kraków.
10. <i>Helena Lorensowa</i> : Imieniny Maku.	34. <i>Tadeusz Nayder</i> : Mikołaj Kopernik.
11. <i>Fryderyk Papée</i> : Lwów.	35. <i>Marja Jaworska</i> : Marszałek Foch.
12. <i>Henryk Opieński</i> : Paderewski.	36. <i>Marja Swobodzianka</i> : Sobieski pod Wiedniem.
13. <i>Tadeusz Dobrowolski</i> : Rzeźba ludowa.	37. <i>Franciszek Łabendziński</i> : O gruźlicy i sposobach zwalczania jej.
14. <i>Bronisław Duchowicz</i> : Dawniejsze i nowoczesne oświetlenie.	38. <i>Witold Taszycki</i> : Nasza mowa ojczysta.
15. <i>Tadeusz Silnicki</i> : Klasztory.	39. <i>Tadeusz Krokowski</i> : Wujko czarodziej.
16. <i>Czesław Zakaszewski</i> : Własną pracą.	40. <i>Stanisław Dedio</i> : Igrzyska olimpijskie.
17. <i>Bronisława Steinowa</i> : Św. Stanisław Kostka.	41. <i>Tadeusz Krokowski</i> : Kuźnia olbrzymów.
18. <i>Józef Warta-Przewłocki</i> : Polacy w Ameryce.	42. <i>Stanisława Słowikowska</i> : Potwory świata roślinnego.
19. <i>Janusz Staszewski</i> : Nie masz pana nad ulana..	43. <i>Jan Biliński</i> : Marsz, marsz Dąbrowski...
20. <i>Feliks Pohorecki</i> : Targi i jarmarki.	44. <i>Tadeusz Sinko</i> : Spór pióra z ołówkiem.
21. <i>Kazimierz Konarski</i> : Warszawa.	45. <i>Gustaw Morcinek</i> : Łysek z pokładu Idy.
22. <i>Bernard Chrzanowski</i> : Poznań.	46. <i>Jerzy Dobrzycki</i> : Wit Stwosż, mistrz dłuta.
23. <i>Jerzy Gutsche</i> : Narodziny gazety.	47. <i>Karol Górski</i> : Toruń.
24. <i>Marja Czeska-Mączyńska</i> : Teofila Sobieska, matka króla Jana.	48. <i>Fryderyk Papée</i> : Święty Kazimierz król polski.

49. <i>M. Gumowski</i> : Zaczęło się od grosza.	65. <i>Jan Dembowski</i> : Dżdżownica.
50. <i>Jan A. Kraśny</i> : Samolot kaprała Orwicza.	66. <i>Witold Adolpb</i> : Świat mrówek.
51. <i>Zenon Kosidowski</i> : Mówi do Was radio.	67. <i>Jan Biliński</i> : Dąbrowski w Poznaniu.
52. <i>Felicja Gosieniecka</i> : Zdobnictwo ludowe.	68. <i>Halina Zdzitowiecka - Jasieńska</i> : Biblioteki dawniej i dzisiaj.
53. <i>Stefan Papée</i> : Prezydent Ignacy Mościcki.	69. <i>Andrzej Zand</i> : Łódź.
54. <i>Witold Adolpb</i> : Dzień w mrowisku.	70. <i>Józef Watra-Przewłocki</i> : Wizyrmir.
55. <i>Witold Taszycki</i> : Apostołowie Słowian św. Cyryl i Metody.	71. <i>Jadwiga Viewegerowa</i> : Światło w morzu.
56. <i>Zofja Lipkowska</i> : Gdynia.	72. <i>Zygmunt Wojciechowski</i> : Przyczyny upadku dawnej Polski.
57. <i>Bronisława Wójcik-Keuprulian</i> : Órmiannie polscy.	73. <i>Jan A. Kwaśny</i> : Alarm gazowy.
58. <i>Jan Bogumił Sokołowski</i> : Obrazki z życia ptaków w zimie.	74. <i>Józef Jarzqb</i> : Jak zachować zdrowe zęby.
59. <i>Józef Korpała</i> : Maszerują Strzelcy, maszerują...	75. <i>Zygmunt Hetper</i> : Poznaj tajniki chemji.
60. <i>Janusz Staszewski</i> : Zwycięstwo pod Wiedniem.	76. <i>Jan Dembowski</i> : Świat zwierzęcy stawu.
61. <i>Janusz Domaniewski</i> : Pochodzenie zwierząt domowych.	77. <i>Marjan Stępowski</i> : W dżungli polskiej.
62. <i>Jan Dembowski</i> : Mowa zwierząt.	78. <i>Witold Hulewicz</i> : Stanisław Moniuszko, król pieśni polskiej.
63. <i>Jadwiga Viewegerowa</i> : Wędrówki ryb.	79. <i>Mieczysław Brahmer</i> : Włochy.
64. <i>Peweł Roszko</i> : O wojnie gazowej.	80. <i>Dr. Alojzy Florczak</i> : Brat Albert i jego dzieło.
	81. <i>Kazimierz Czachowski</i> : Wacław Sierozewski.

Biblioteka Szkoły Powszechnej w tanich, ilustrowanych, o jasnej, barwnej i ciekawej treści 50-groszowych tomikach, opowiada o wszystkim, co młody, bujny i twórczy umysł zająć może i zainteresować powinno.

Biblioteka Szkoły Powszechnej podaje wiadomości o Państwie Polskiem, jego przeszłości i terażniejszości; mówi o literaturze, sztuce, nauce, technice, rolnictwie, przemyśle i handlu;

informuje o innych narodach i państwach, ich dziejach; znaczeniu i kulturze;
opisuje dzieje wielkich odkryć geograficznych i epokowych wynalazków;
służy praktycznymi i pożytecznymi wskazówkami i poradnictwem zawodowym;
opowiada o wlekkich i świętych ludziach, sławionych w głośnych legendach i podaniach;

kreśli obrazki historyczne, obyczajowe i przyrodnicze, zajmując się zagadnieniami społecznymi i prawnymi;

zawiera czytanki i opowiadania różnej, często wesołej treści, oraz sztuczki dla teatrzyków szkolnych;

obejmuje wszystkie dziedziny wiedzy i nauki, oraz wszystkie działy twórczości ludzkiej.

Sprostowania.

W dziale III części pierwszej „Instrukcji, dotyczącej programów nauki w oddziałach I, II i V” i t. d. (Dz. Urz. K. O. S. Wil. z r. 1933, Nr. 10, poz. 126) na str. 467, bezpośrednio po tytule:

„Ćwiczenia cielesne w oddziałach III i IV szkół 7, 6, 5, 4 i 3 klasowych”

należy skreślić wiersz:

„2 godziny tygodniowo — ponadto 10 minut ćwiczeń codziennych”.

W dalszym ciągu tego działu do tytułu „Uwagi” na str. 469 w wierszu 1 od góry należy dodać: „(dla szkół 7, 6 i 5 klasowych)”,

W ustępie ostatnim przed tytułem „Ćwiczenia cielesne w oddziale III szkół dwuklasowych” na str. 470 w wierszu 3 i 4 od góry zamiast „przedlekcyjne ćwiczenia gimnastyczne” winno być: „codzienne ćwiczenia 10-minutowe”.

Spis ludowych szkół rolniczych na terenie okręgu szkolnego wileńskiego (Dz. Urz. Kur. O. S. Wil. z dnia 1 listopada 1933 r. Nr. 11 poz. 143 str. 542) uzupełnia się jak następuje:

Szkoła Rolnicza Męska Sejmikowa w Opsie, poczta loco, pcw. bra-sławski.

Biuletyn gazowy Ligi Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej (Dz. Urz. K. O. S. Wil. Nr. 11 z 1933 r. poz. 144 str. 551) powinno być: konto czekowe P. K. O. 8500.

Warunki umieszczenia ogłoszeń: $\frac{1}{1}$ strona zł. 80.— $\frac{1}{2}$ strony 45 zł.— $\frac{1}{4}$ strony zł. 25.— $\frac{1}{8}$ str. zł. 15.—. Ogłoszenia umieszcza się **tylko po zapłaceniu zgóry** przypadającej należności (konto Nr. 30466) w P. K. O. Administracja pozostawia bez odpowiedzi nadesłane do druku ogłoszenia, o ile jednocześnie należność nie została wpłacona.

NOWE PODRĘCZNIKI

nakładu

S. A. KSIĄZNICA—ATLAS

LWÓW, UL. CZARNECKIEGO 12
WARSZAWA, UL. NOWY ŚWIAT 59

dostosowane do nowych programów Min. W. R. i O. P.
i aprobowane do użytku w szkołach:

Dla I klasy powszechnej:

T. Sierzputowski i S. Klebanowski: Rachunki dla I kl. szk. powsz. zł. 0.70

Dla II klasy powszechnej:

T. Sierzputowski i S. Klebanowski: Rachunki dla II kl. szk. powsz. zł. 1.—

Dla V klasy powszechnej:

S. Banach, W. Sierpiński i W. Stożek: Arytmetyka i geometria dla V kl. szk. powsz. zł. 1.60

Z. Klemensiewicz: Język polski. Dla V kl. szk. powsz. zł. 0.60

St. Tync i J. Gołębek: Piękna nasza Polska cała. Czytanka na V kl. szk. powsz. zł. 1.90

Dla I klasy gimnazjalnej:

S. Banach, W. Sierpiński i W. Stożek: Arytmetyka dla I kl. gimn. zł. 2.10

H. Gaertner: Mowa polska. Podręcznik do nauki o języku dla I kl. gimn. zł. 0.70

Z. Klemensiewicz: Język polski. Ćwiczenie i pogadanki gramatyczne dla I kl. gimn. zł. 0.70

St. Pawłowski: Geografia Polski na I klasę gimn. zł. 2.10

Niezbędne uzupełnienie powyższych podręczników stanowią przewodniki metodyczne, a mianowicie:

Z. Klemensiewicz: Pogadanki o języku polskim z obrazkami dla kl. I i II szk. powsz. (aprobowane przez Min. W. i O. P.). (Dla ucznia).

Z. Klemensiewicz: Poradnik dydaktyczny do pogadek o języku polskim z obrazkami. Dla kl. I i II szk. powsz. (Dla nauczyciela).

H. Gaertner: Przewodnik metodyczny do podręcznika. Mowa polska. Dla I kl. gimn.

Z. Klemensiewicz: Poradnik dydaktyczny do podręcznika. Język polski. Dla V kl. szk. powsz.

Z. Klemensiewicz: Poradnik dydaktyczny do podręcznika. Język polski. Dla I kl. gimn.

St. Pawłowski: Przewodnik metodyczny do podręcznika Geografia Polski na I kl. gimn.

St. Tync i J. Gołębek: Przewodnik metodyczny do podręcznika Piękna nasza Polska cała. Czytanka na kl. V szk. powsz.

Termin ukazania się powyższych wydawnictw około 15 sierpnia 1933 r.